

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!

Danes na
5. strani:

Z ekonomskimi
spoznanji,
ne s formalnimi
predpisi

Četrtek, 20. avgusta 1964
št. 32, leto XXII

PONEKOD PRAVILO: VEČJA PRODUKTIVNOST — VEČJI DOHODEK

VEČJI DOHODEK — VEČJA PRODUKTIVNOST

V primerjavi z lanskim letom so bili letos ob poljetju osebni dohodki za 16,6 odstotka večji, medtem ko so bili življenjski stroški višji za 7,2 odstotka.

Ceprav lahko v zadnjih mesecih opažamo povečano rast osebnih dohodkov proizvajalcev, kar je v skadu z načeli, sprejetimi na V. kongresu, se nam ob tem vsiljuje nekaj problemov, na katere bi radi opozorili v tem prispevku. Predvsem — rast osebnih dohodkov je bolj pogojena s psihozo, da se vse draži, da je treba najnižjim proizvajalcem povečati dohodke, da je treba nekaj prihraniti tudi strokovnjakom, je bolj rezultat pritiska, nasvetovanih sprememb, kot pa lastnih spoznanj. Večina naših delovnih organizacij še ni spoznala, ali pa ni bila sposobna pripraviti sistema, pravilnika o nagrajevanju, ki bi spodbujal k večji produktivnosti, k večjim dohodkom.

Poleg številnih subjektivnih slabosti, da je pravilnik pač treba pripraviti, izračunati, da to ni lahko delo, da z dobrim pravilnikom marsikje občutno korigiramo dosedanje »lestvičarsko prakso«, pa marsikje naletimo tudi na povsem napačno metodično izhodišče, ki se glasi nekako takole:

»DELAVCI NAJ VEČ PROIZVAJAJO, PA BODO VEČ PREJEMALI«

Ce bi hoteli to misel pretirati (samo zaradi skrajnostne ilustracije) od kraja, bi lahko tudi rekli: »Zakaj pa potlej potrebujemo tehnično vodstvo, organizatorje proizvodnje, če je osebni dohodek proizvajalcev odvisen samo od večje produk-

tivnosti delavcev?« Po takšni logiki bi bila vsa prizadevanja za nove kadre ničeva, saj je vsa povečana produktivnost odvisna od povečanega dela. To pa je spet (po tej logiki) izrazito individualno. Če bi na to trditev pristali, ali jo celo podpirali, potem je vseh težav, nizkega standarda kriv proizvajalec, ki premalo dela in zato premalo proizvaja. Tako vračanje krivde in »umivanje rok« bi nekaterim posameznikom godilo, ker bi bila potemtakem z njih zbrisana vsaka krivda. Človeško pa je, da bi bil vsakdo rad »čistih rok«. Se celo, če je to mogoče doseči brez vsakega truda.

Ce se ozremo nazaj, v našo preteklost, kar ne more biti slabo, lahko zasledimo, da smo prav te misli »vse je odvisno od nas, več kot bomo proizvajali, več bomo imeli«, ponavljali vsa prva leta po osvoboditvi. Rezultat te preposplošene resnice je bil, da produktivnost ni naraščala, da je začela naraščati šele 1957. leta, ko smo začeli razpravljati o nagrajevanju po delu, ko smo se od tarifnih sporazumov premaknili vsaj k nagrajevanju po enoti proizvoda. To se pravi, ko smo od splošnega začeli prehajati h konkretnemu.

STRAH, DA BI ZAJEDLI VES DOHODEK

Ponekod na zahteve in pritisk, naj bi zvišali osebne prejemke, naj bi izdelali pravilnike, kjer ne bi omejevali osebnih dohodkov najbolj produk-

tivnih z raznimi lestvicami, s korigiranjem normativov in podobno, odgovarjajo, da bi preveliki osebni dohodki zajedli vso akumulacijo, da bi to pripeljalo do zajejanja skladov in ustvarjanju minimalnih, nezadostnih sredstev za razširjeno reprodukcijo.

Takšna, najbolj milo rečeno — statična stališča odražajo vso površnost pri obravnavi nagrajevanja po delu, odražajo tudi nezaupanje do proizvajalcev. Takšna stališča niso nič drugega kot »varuška skrb«, kot mnenje, da proizvajalci še vedno rabijo nekoga, ali peščico ljudi, ki bo skrbela, da bodo umno gospodarili, predvsem pa, da ne bodo vsega »zajedli«. Poleg tega pa ta mnenja, ki jim je treba napovedati neizprosno borbo, skrivajo v sebi tudi vso lagodnost, lenobo in željo po čimmanjših spremembah, ki nalagajo delo in burijo duhove.

Ce bi imeli v podjetju izračun stroškov proizvodnje, če bi imeli cenike del, delovnih operacij, proizvodov, bi samo izračunali razmerja, kaj pridobijo, če na tej fazi poraste produktivnost za deset odstotkov, kaj pridobijo, če splošna produktivnost poraste za deset odstotkov. Pri bolj izgrajenem sistemu spremljanja stroškov proizvodnje, bi se lahko mirno odločali za različna merila nagrajevanja. Bolj kot bi bil sistem izdelan, z večjo gotovostjo bi lahko izdelovali merila nagrajevanja.

Poleg te, stalne naloge delovnih organizacij pa obstojijo še kratkoročnejše in zato nič manj pomembne rešitve, ki so se jih v nekaterih slovenskih delovnih organizacijah že s pridom poslužili. Dogovorili so se,

da bodo za deset, dvajset odstotkov povečali normative, in za enak odstotek tudi osebne dohodke. Prvi strah in riziko so demantirali prvi rezultati. V nekaj mesecih so delavci nove norme presegali kot prej stare. To je pomenilo, da so ob konkretnih otipljivih merilih, ki niso temeljila na splošnih obljubah in fazah, delavci sami poskali nekatere notranje rezerve in povsem upravičili povečane osebne dohodke. Nekje so bili celo optimističnega mnenja, da bi lahko po nekaj mesecih spet povišali normative za dvajset odstotkov, a se bojijo političnega vzdusja v občini, če bi v njihovem podjetju osebni dohodki v kratkem času tako porasli.

To politično vzdusje, strah pred njim, ki ni umišljen, saj takšne primere iz prakse poznamo, to politično vzdusje je zelo — apolitično. Je v nasprotju z ustavo in težnjami delavskega razreda in samoupravljanja, s katerimi si bodo proizvajalci sami oblikovali svoj življenjski standard, saj sami odločajo in razpolagajo z rezultati svojega dela.

Delati iz takšnih hotenih politične probleme pomeni, zavirati razvoj našega gospodarstva, samoupravljanja, pomeni zavirati rast življenjskih pogojev proizvajalcev. Taka kratkovidna, birokratska politika, ki vidi sebe v vlogi pravičnega izravnalca življenjskih pogojev delavcev, je največja potuha vsem tistim, ki sebi polagoma višajo osebne dohodke, ki mimo pravilnikov in dogovorov najdejo še obilo lukenj za večje dohodke, namesto da bi zaradi svojih višjih dohodkov in položajev nujno morali izboljšati organizacijo dela, proizvodni proces, doseči večjo rentabilnost in s tem ustvarjati pogoje, da bi lahko slednji proizvajalec v delovnem procesu izkoristil vse svoje sposobnosti in prejel zato tudi višje osebne dohodke.

Prav zato pomenijo vse akcije proizvajalcev, ki večje večje osebne dohodke za večjo produktivnost in rentabilnost ne samo izboljšanje življenjske ravni proizvajalcev temveč tudi aktivno podporo razvoju samoupravljanja in boljših medsebojnih odnosov. Te akcije pomenijo tudi večjo afirmacijo človeške osebnosti, ki jo v perspektivah našega razvoja nismo postavili na zadnje mesto.

VINKO TRINKAUS

NAS PRODUKTIVNOST REŠUJE

Dokler stroški, ki so nastali z zvišanjem cen elektriki, premo-gu in ostalemu, kar sodi v zadnje ukrepe ZIS v gospodarstvu, še niso znani in vkalkulirani v cene proizvodov in uslug gospodarskih organizacij, kaže usmeriti razmišljanje o nadaljnjem gospodarjenju v smeri produktivnosti in se odločiti za ekonomske mere pri premostitvi trenutnih težav, ki nastajajo v podjetjih v zvezi z novimi gospodarskimi ukrepi.

Tako usmeritev kažejo v papirni in lesni industriji, kjer se sicer ne strinjajo s tem, da je jamski les kategoriziran za celulozo in se mu je cena zato zvišala za 3000 dinarjev, vendar je to samo detalj, ki ne spremeni dejstva, da je v slovenski papirni in lesni industriji produktivnost tolikšna, da za pokritje novih stroškov, ki so posledica povišanja cen elektriki in premo-gu, ne bodo potrebovali več sredstev, kot so jih dobili z znižanjem nekaterih družbenih dajatev.

To pa ne pomeni, da v drugih področjih države ne mislijo na zvišanje cen svojih proizvodov (Nadaljevanje na 2. strani)

V OKVIRU

Tudi za prejšnji teden so bili najbolj značilni razgovori o ukrepih Zveznega izvršnega sveta glede stabilizacije gospodarstva. Sindikati, zbornice, poslovna združenja in nekateri organi družbeno političnih organizacij (povsod seveda v okrajnem sestavu, kajti sredi dopustov smo!) zbirajo prve podatke, izračune, pa tudi prve prognoze o tem, kako so se ob vseh spremembah »ujeli« v delovnih organizacijah. Ravno zavoljo tega je prav, če malce razmislimo o nekaterih izmed teh ocen.

V nekaterih podjetjih na primer namenoma »prilagajajo« računice o povečanih proizvodnih stroških in obveznostih do družbe, da bi dokazali, kako so podjetja zdaj prišla še v slabši položaj.

Predstavniki sindikalnih organizacij iz Zrenjanina in Novega Sada so na primer ugotovili, da navzlic zvišanim cenam kmetijskih proizvodov in oproščenim družbenim obveznostim mnoga večja kmetijska gospodarstva nimajo rožnatih perspektiv.

Pripovedujejo, da je ravenska železarna odpovedala dobavo jekla za izdelovanje nožev nekemu podjetju iz Kuceva. Dobave odpovedujejo tudi nekatere tovarne iz smederevskega okraja, ki — prizadete zavoljo zvišanih cen reprodukcijskih materialov — celo ustavljajo proizvodnjo.

Neka tovarna iz Prokuplja je, verjetno med prvimi, poslala naslednje »sporočilo« Gospodarski zbornici Srbije:

ZGODBE O »UJEMANJIH«

Prekinili smo proizvodnjo, ker nimamo računice, da bi proizvajali v izgubo...

Tako se pred nas postavlja vprašanje: zakaj neka delovna organizacija z drago proizvodnjo, problematično prodajo in slabo nagrajevanimi delavci ne bi ustavila sedanje proizvodnje in začela z drugo, donosnejšo? Zakaj bi sploh moralo ostati vse tako, kot je zdaj?

Morda bo kdo rekel, da preveč poenostavljamo stvari. Toda — če dva in dva pomeni štiri, zakaj naj bi iskali drugačno računico?

Nekatere kmetijske pa tudi druge organizacije namreč izhajajo ravno iz takih računice, ko trdijo: ne moremo se »ujeti«. Ne moremo brez regresov. Pri tem pa očitno pozabljajo na organizacijske in ostale slabosti, na nizke donose in tako naprej. Svoje cene kalkilirajo na primer glede na 2000 litrov mleka na kravo letno. Kakšna pa bi bila njihova cena, če bi krave dajale povprečno na primer tisoč litrov več mleka?!

Opozarjanja na notranje rezerve, modernizacijo proizvodnje, pa tudi na preusmeritev zaradi nadaljnjega obstoja na tržišču in vse ostalo je očitno in marsikd doslej spominjalo samo na pridigarstvo zvrha. Kajti mislili so: vsako slabost v proizvodnji bomo lahko pokrili s ceno, z regresom ali pa s krediti. Od tod pa do zaključka: doseči moramo višjo ceno, ni daleč.

Zato je v sedanjem času predvsem važno to, da preprečimo takšne in podobne poskuse, da bi se podjetja »reševala« na račun višjih cen; da bi — dalje — v nedogled nadaljevali razpravo o »pogojih gospodarjenja«, ne da bi prizadeta podjetja tudi sama razmišljala, kaj lahko sama storijo brez zunanjih vmešavanj oziroma pomoči preko »višjih cen«. Prav to namreč ustvarja vtis, da je osnovno pač to, kako bo kdo izšil višjo ceno. Cene pa že dosega tisti nivo, ki ga tržišče komaj še prenese. Nekateri proizvajalci so to po tihem sami dokazali, saj odstopajo od dosedanjega načina poslovanja.

Ne na tržišču, ampak predvsem v lastni proizvodnji tičijo rezerve, s katerimi je mogoče izboljšati poslovni položaj podjetja in zatorej tudi osebne dohodke zaposlenih. V računici $2 + 2 = 4$ rešitev ni v rezultatu, ampak v sestevkih.

N. D.
(Po »Borbi«)

NEKAJ UTRINKOV OB ŽELJI PO POVIŠEVANJU CEN

CENE JE TREBA OBLIKOVATI EKONOMSKO

Po dosedanjih informacijah približno petina delovnih organizacij občine Center v Ljubljani resno predvideva večje ali manjše zvišanje cen svojim proizvodom oziroma uslugam. Prav gotovo pa je še precej takšnih gospodarskih organizacij, ki se sicer izjav v zvezi z višanjem cen vzdržujejo, prav gotovo pa tudi one računajo na vsaj delno zvišanje cen. Nekaj bolj točnega o zviševanju cen ni mogoče povedati, kajti v delovnih organizacijah šele preračunavajo cene surovinam, elektriki, premo-gu itd. na prodajne cene svojih proizvodov. Ugotavljajo torej povečanje stroškov in jih prištevajo sedanjim proizvodnim in sploh poslovnim stroškom. Na ta način pravzaprav »zidajo cene« namesto da bi jih analizirali in na ta način ekonomsko obravnavali, kar bi jih lahko privedlo do večjih ali manjših sprememb v celotnem sistemu proizvodnje in gospodarjenja. Iz takšnega načina obravnavanja »zidanja« cen tudi nastajajo težnje po zviševanju cen zlasti v obrti, gostinstvu, pa tudi v industrijskih podjetjih.

ČE BODO DRUGI ZVIŠALI CENE...

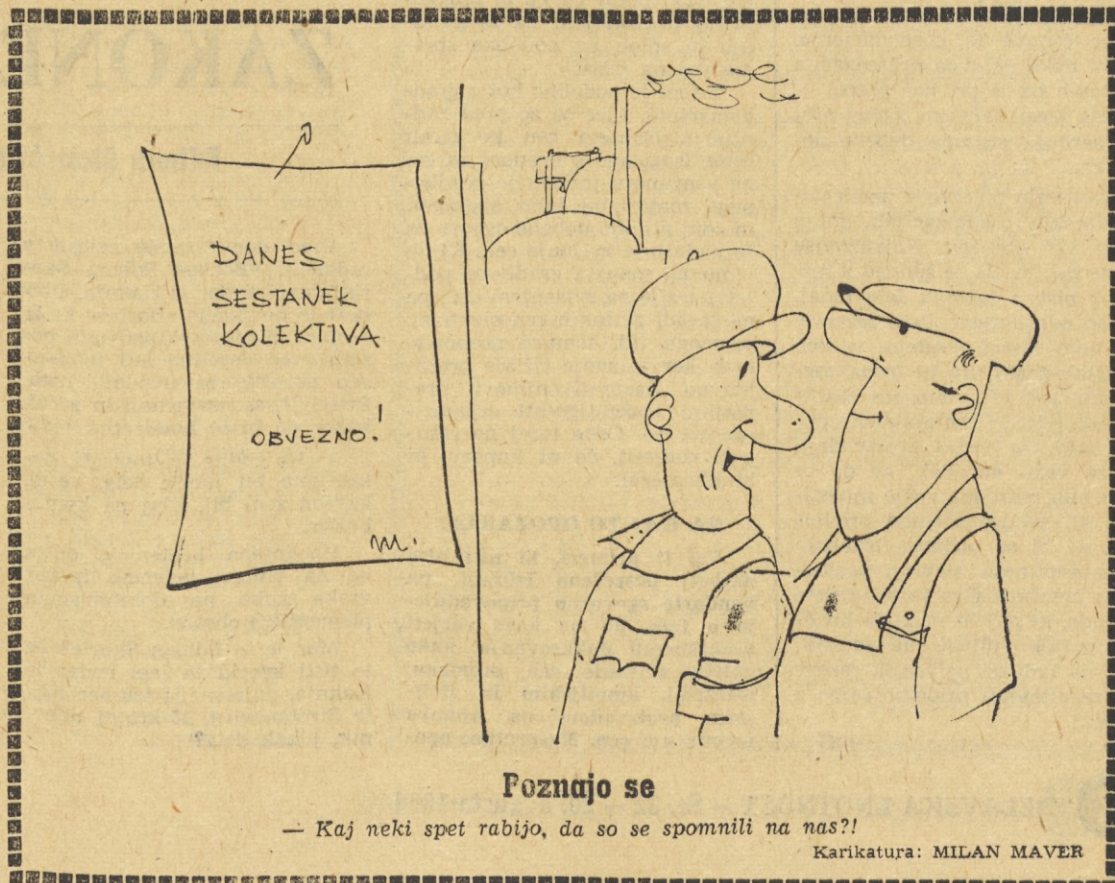
V glavnem izzven napoved zvišanja cen takole: »Če bodo drugi zvišali cene svojim proizvodom in uslugam, potem jih bomo tudi mi zvišali.« Tako pravi predvsem trgovska podjet-

ja. Trgovsko izvozno podjetje za domačo in umetno obrt »Dom«, pravi na primer, da bo moralo zvišati cene, če bo zvišala cene železnica. Trgovsko podjetje na veliko in malo »Slovenija športe« trdi, da ne bo zvišalo cen, če jih proizvajalci ne bodo občutno zvišali. Nekateri proizvajalci, katerih proizvode prodaja to podjetje, pa so to že storili, vendar se trgovsko podjetje za sedaj še ni odločilo za zvišanje. Menijo namreč, da je bolje, če takih proizvodov ne prodajajo, s čimer pa ni rečeno, da jih ne bodo prodajala druga podjetja po ustrezno višji ceni.

V restavraciji Koper in nekaterih drugih gostinskih podjetjih menijo, da je normalno, da bodo morali zvišati cene. Doslej so zvišali cene kruhu in živilom, za zvišanje cen elektrike in premoga pa še ne vedo in bodo torej to zvišanje vkalkulirali v prodajne cene konec tega meseca ali pa šele prihodnji mesec. Pravijo, da doslej še niso izplačali svojim članom delovne organizacije nadomestila za zvišane življenjske stroške in da bodo tudi zaradi tega morali povišati cene »saj smo tudi mi upravičeni vsaj do minimalnega nadomestila, če so ponekod dali tudi čez štiri tisoč na delavca.«

Zanimivo je pri tem, da so pripravljena zvišati cene iz podobnih vzrokov tudi krojaška in druga obrtna podjetja, kot so »Optika«, »Ura«, kemična čistilnica itd. Grozi torej nevarnost,

da bodo ponekod skušali opravičiti zvišanje cen uslugam ali proizvodom še samo z zvišanjem osebnega dohodka za nadomestilo za zvišane življenjske stroške.

Trdno priviti ventili

Včasih se zdi, da govorjenje o notranjih rezervah že vsem preseda. V delovnih organizacijah bolj ali manj enotno trdijo, da so največje, najbolj očitne in hkrati tudi najbolj pomembne rezerve že davno izkoristili. Prav z ozirom na take trditve in stališča tudi ni čudno, da se na primer v velikih podjetjih malone posmehujejo uspehom manjših delovnih organizacij, češ: lahko njim, ko pa vse doslej niso nič storili.

Ob tem pa kaže razmisliti o več zadevah. Prvič o tem, ali pri nas sploh imamo velika podjetja in koliko jih je? Morda je v Jugoslaviji pet ali največ deset delovnih organizacij, ki bi se glede na njihov potencial lahko postavila ob bok konkurentom zunaj naših meja. Tako je, če govorimo o njihovi moči, zmogljivosti in konkurenčni sposobnosti. Če pa naprej analiziramo njihovo notranjo strukturo, je več kot očitno, da tudi znotraj teh »velikih«² podjetij ni tiste delitve dela, ki je značilna za sodobno industrijsko proizvodnjo. Drugače rečeno: prvo področje rezerv, tistih najbolj očitnih in glede na sedanji način poslovanja morda najbolj pomembnih, so v naših »velikih«² in »večjih«² podjetjih verjetno res odpravili. V nadaljnjem procesu delitve dela, kooperaciji, specializaciji ali celo integraciji pa bi se nedvomno sprostile še druge, dosti večje rezerve, ki bi po svojem učinku najbrž presegle vse dosedanje. In če v tej luči nadalje obravnavamo uspehe »malih«² podjetij, dobimo povsem drugačno podobo. Tudi te delovne organizacije dosegajo sedanje uspehe pretežno glede na tisto notranjo organizacijo, kakršno pač imajo in ki jo v večini primerov lahko zaobjamemo s pojmom obrtniške mentalitete. Toda čeprav je tako, te manjše delovne organizacije vseeno kažejo dosti več zanimanja za kooperacijo s sorodnimi, oziroma večjimi delovnimi organizacijami, kot pa »renomirana«² in »večja«² podjetja.

Za te pojave in dejstva bi lahko našli veliko razlag in precej vzrokov. Verjetno pa bo najbližje resnici trditev, da se zlagoma vse bolj zaostruje konkurenca med manjšimi proizvajalci, medtem ko za vse naše delovne organizacije velja ugotovitev, da delajo in živijo v pogojih bolj ali manj zaprtega tržišča. Nič čudnega ni, če zato rej njihove računice ne temeljijo na dejanskih možnostih in pogojih gospodarjenja, ampak računajo na podlagi knjigovodskih podatkov o proizvodnji, ki pa temeljijo na vsakokratnih elementarnih instrumentarija družbene delitve. Nič neobičajnega torej ni, če v delovnih organizacijah o kakršnem koli spreminjanju predpisov trdijo, da so po novem samo še na slabšem, ali pa, da niso nič pridobili. Nedvomno pa zgolj spreminjanje predpisov ne more pomeniti solidne osnove za gospodarjenje, če bi neka delovna organizacija — takih pa je pri nas precej — hotela živeti samo na račun njej primerne sistema delitve dohodka.

Notranje rezerve v naših gospodarskih organizacijah imajo torej več obrazov. Najvažnejše pa je pač to, da se spopad z njimi v bistvu začelja šele tedaj, ko so odpravljene tiste rezerve, ki tako rekoč bodejo v oči. Skratka tedaj, ko je treba razmisliti, kaj je še mogoče storiti za izboljšanje rentabilnosti poslovanja, za večjo proizvodnjo in za večji dohodek, ne da bi zato bile potrebne večje investicije ali pa spremembe predpisov, da bi se podjetje izkopal iz morebitnega slabega poslovnega položaja. Gre torej za tiste pobude, ki naj bi in ki bi konkretno morale vplivati na spoznanje, da tudi do notranjih rezerv (in rezultatov!) pridemo samo z delom!

-mG

CENE JE TREBA OBLIKOVATI EKONOMSKO

(Nadaljevanje s 1. strani)
dov, ker sedanjega zvišanja ne kompenzirajo z znižanjem dajatev niti s produktivnostjo. Zaradi tega se tudi kažejo tendence, naj bi papirna in lesna industrija skupno nastopili in zahtevali zase zvišanje cen proizvodov.

Po informacijah iz poslovnega združenja »Papirles«² se slovenska podjetja ne nameravajo pridružiti takim zahtevam, temveč se še nadalje proizvodno in gospodarsko organizirati in na ta način premagati prehodne težave, ki jih povzročajo sedanji premiki v gospodarstvu.

ALI BODO TUDI DRUGOD USPELI NA TA NAČIN?

Vsakdo ve, da je zelo lahko reči, da je treba premostiti sedanje prehodne težave, ki jih povzročajo spremembe cen, s povečano produktivnostjo in boljšo organizacijo gospodarjenja, da pa je to v praksi dokaj težje uresničiti. Vzemimo primer tovarne volnenih in bombažnih izdelkov Volnenka v Ljubljani. V tem podjetju so zabeležili zvišanje cen surovinam za nad 44 milijonov dinarjev v tem letu, po znižanju prometnega davka, ki je bilo namenjeno delnemu kritju zvišanja cen surovinam, pa so ostali nekriti za okrog 22 milijonov dinarjev. Ker trenutno še sploh ne vedo, za koliko bodo njihovi stroški večji zaradi podražitve elektrike in premoga, ker novih cen še ne vedo in ker ne vedo kaj predstavlja v njihovih računih ukinitve izrednega prispevka od dohodka in prispevka v družbeni investicijski sklad, lahko samo še ugibajo o tem, ali bodo z znižanjem dajatev kompenzirali zvišanje cen ali ne bodo. Za njih je to toliko težje, ker so odvisni od sezone proizvodnje, ki je večina njihove proizvodnje, kar pomeni, da so kalkulacije še toliko težje. Seveda se vsemu temu še pridružuje težak položaj njihove gospodarske panoge, zaradi česar bi bile samo njihove prognoze in ugotovitve dokaj relativne.

Ceprav je delavski svet že pred zvišanjem cen kmetijskim in drugim proizvodom govoril o eventualnem zvišanju cen njihovih proizvodov, doslej še niso zvišali cen. Stvar je namreč v tem, da bi s tem lahko zelo škodovali svoji prodaji, ki je zagotovljena z že sklenjenimi pogodbami. Kdo lahko zagotovi, da kupci ne bodo pogodb po eventualnem zvišanju cen — razveljavili? In — Volnenka, kot marsikatera taka tovarna te vrste, računa tudi na nadaljnjo rekonstrukcijo, zaradi česar ne namerava porušiti razmerja delitve čistega dohodka in se zateči v sklade? Pristati pa mora na cene, ki so za tržišče sprejemljive.

KAJ JE TOREJ NUJNO? ZVIŠATI CENE?

Takšen položaj, kot je primer z Volnenko, ima na tržišču še marsikatero podjetje. Prav podoben je primer tudi s tovarno bonbonov, čokolade in desertov »Sumi«. To podjetje je zateklo zvišanje cen v času, ko so imeli skladišča prazna in torej niso mogli kompenzirati tega zvišanja z zalogami, kot so to storila druga, njim sorodna podjetja. Zaradi tega in zato, ker njihova proizvodnja ni dovolj modernizirana, so morali takoj zvišati cene. Tega pa ne bi morali storiti, vsaj takoj ne, če bi bili količaj pripravljeni na to zvišanje in sploh na podobne spremembe na tržišču.

S tem je podobno kot z gradbeništvom, kjer so že pred zvišanjem cen korigirali cene, (soglasno z uradom za cene v primeru industrije gradbenega materiala) letos spomladi in zdaj nimajo nobene osnove za še nadaljnje zvišanje cen. Kljub temu pa manjša gradbena podjetja težijo za zvišanjem cen, pa ne zaradi zvišanih cen elektriki, premogu itd. temveč preprosto zato, ker je zanje tržišče prezahtevno nasproti njihovi premajhni opremljenosti organiziranosti itd. Cene torej ne rešujejo podjetij, če ni kupcev, ki bi jih plačali.

NA KAJ TO OPOZARJA?

Vsi ti primeri, ki niti niso najbolj posrečeno izbrani, pa vendarle zgovorno pripovedujejo o tem, da ne kaže verjeti vsakršnemu dokazovanju, kako vpliva zvišanje cen premogu, elektriki, kmetijskim in živilskim proizvodom na njihovo formiranje cen. Nasprotno: opo-

zarja na to, da je formiranje cen posameznih in ne redkih podjetij še vedno knjigovodsko finančno in kot tako zastarelo in da je potrebno spremeniti odnos do oblikovanja cen, ki zahteva ekonomskih in ne le finančnih proučitev. Tako ekonomsko oblikovanje cen pa zahteva v gospodarjenju posameznih gospodarskih organizacij temeljitih sprememb, prav tako pa tudi v celotnih gospodarskih panogah. Prav ekonomsko obravnavanje cen je tisto, kar bo preprečilo verižno večanje cen in uskladilo neurejene odnose v osnovah gospodarjenja med delovnimi organizacijami in panogami gospodarstva.

Torej — ne moremo pristati na rušenje nivoja cen samo zaradi tega, ker smatramo, da smo ne glede na vse svoje gospodarjenje upravičeni do nadomestila za zvišane življenjske stroške ali pa da smo upravičeni zvišati cene samo zaradi tega, ker so — drugod zvišali cene svojim proizvodom, uslugam itd.

Tak način obravnavanja cen nas vodi samo še v nadaljnje neekonomsko gospodarjenje, ki nujno mora imeti za posledico regresiranje, subvencioniranje in sploh umetno vzdrževanje tistih

delovnih organizacij, ki ekonomsko ne vzdržijo zahtev dobrega gospodarjenja. K temu pa nas vodi predvsem tako statistično obravnavanje gospodarstva, kakršnega najočitneje zasledimo prav zdaj ob uvedbi novih cen, ukrepu, s katerim želimo izboljšati standard delavcev v tistih gospodarskih panogah oziroma gospodarskih organizacijah, katerim je preveč neekonomsko obravnavanje cen (ohranjanje na prenizki ravni) že skoraj onemogočilo najnujnejši razvoj in katerih delavce je to uvrstilo med najslabše plačano delovno silo.

V obravnavanju cen naj nas torej ne vodijo stroški v seštevavanje, temveč v spremembe v organizaciji dela, proizvodnje, podjetja in sploh v vsakršno zmanjševanje stroškov v podjetju, skupini podjetij, panogi gospodarstva in vsem gospodarstvu. Kazatelje stroškov uporabljamo v orientacijo za višanje produktivnosti, rentabilnosti, ekonomičnosti itd. Obravnavanje cen naj nas vodi v spreminjanje proizvodnje, če je treba — tudi opuščanje neprimerne proizvodnje, ne pa zgolj v spreminjanje cene in to samo v večanje cen.

VIKTOR SIREC

Mladinci Nove Gorice kljub počitnicam ne počivajo

Foto: M. Šparovec

V TAM SO NEZADOVOLJNI S SEDANJIM UVOZOM
IN IZVOZOM

PROIZVODNJA JE V ZAOSTANKU

Stevilne nevedčnosti so letos prizadele avtomobilsko industrijo. Zaradi omejitev v uvozu je proizvodnja v TAM v precejšnjem zaostanku in v tovarni dvomijo, da bo mogoče nadoknaditi izgubljeno, tako da je izpolnitev letnega proizvodnega načrta hudo ogrožena. V mesecu juliju je proizvodnja nazadovala, saj so v posameznih dneh izgotovili samo 9 do 11 vozil dnevno, po proizvodnem načrtu pa bi jih morali dnevno izdelati 14. Ker že v prvem polletju niso izpolnili proizvodnih obvez, je zastoj, ki je nastal zaradi pomanjkanja nekaterih uvoženih delov, samo še povečal zaostanek.

Kaj je pravzaprav povzročilo proizvodne težave v tej naši tovarni, ki je znana po svojih proizvodnih uspehih? Vzroka sta predvsem dva: pomanjkanje delov, ki jih za proizvodnjo nekaterih vozil še vedno uvažamo, in nesolidni poslovni odnosi s kooperanti, ki se ne držijo sklenjenih pogodb. Pri uvozu potrebnih delov za svoja vozila so se v TAM znašli pred nerešljivimi problemi. Zaradi ustavitve uvoza posameznih delov ne morejo svojih vozil finalizirati in jim tako ostaja vedno več vozil nedovršenih.

V sedanjih razmerah, ko težimo, da čim več izvažamo, kar je prvi pogoj za izboljšanje ne skladnosti med uvozom in izvozom, so nastali enostranski odkloni, ki nam včasih hudo škodujejo. V tovarni avtomobilov na Taznem menijo, da izvoz za vsako ceno ni vedno tudi rentabilen in donosen. Tako ugotavljamo, da pri bankah, ki urejajo izvoz in uvoz ni potrebne povežave in skladnega uravnavanja. Vzemimo kot primer zavorne obloge, ki so jih za vsa vozila TAM do sedaj uvažali. Industriji je bil uvoz zavornih oblog pred kratkim ustavljen, ker je tovarna FADIB v Bečeju začela izdelovati domače zavorne obloge, ki pa ne ustrezajo zahtevam. Poskusi so namreč pokazali, da obloge ne zagotavljajo varnosti na cesti. Pri avtobusih, ki so namenjeni za prevoz potnikov, v tovarni ne morejo prevzeti odgovornosti, da bi v vozilo vgradili neustrezne zavorne obloge, ker to lahko pripelje do nesreč. Zanimivo je pri tem dejstvo, da je bil samo industriji ustavljen uvoz, trgovina pa zavorne obloge še naprej uvažuje iz svojih prostih deviznih sredstev. Podobno je primer z ležaji. Ustrezni ležajeve za nekatera vozila TAM ne proizvajamo doma. Krogljčni ležaji so na splošno ozko grlo v svetovni industriji. Do sedaj so takšne ležaje uvažali po posebnih načrtih iz Italije in Zahodne Nemčije. Letos pa so jih preusmerili na vzhodne države, ki so z dobavami neredne. Tako zaradi krogljčnih ležajev ne morejo finalizirati svojih izdelkov.

Posebno poglavje zasluži tudi izvoz, ki povzroča podobne težave. Železarna Ravne, ki je glavni dobavitelj tovarne, je letos začela izvažati večje količine jekla. Posledica izvoza je, da je kovačnica v TAM zaradi pomanjkanja surovin izpolnila proizvodni načrt samo s 50 %. Enake težave povzroča izvoz bakrenih trakov, kar se pozna pri proizvodnji hladilnikov.

V takšnem položaju je edini pаметen izhod sprostitev sedanjih izvoznih ovir v načelu deviznega samofinanciranja.

Tudi kooperanti TAM se pogosto izgovarjajo, da svojih pogodbenih obvez ne morejo točno izpolnjevati zaradi izvoza delov. Ker je vrednost izvoznega dolarja pri posameznih kooperantih različna (do 10.000 dinarjev) nekateri zato raje izvažajo in puščajo svojega glavnega poslovnega partnerja na cedilu. Vzemimo samo en primer. Celo leto se jim je nabralo na skladišču prek 100 prekucnikov, ki so gradbenim podjetjem nujno potrebni, ne morejo jih pa zgotoviti, ker jim tovarna »Prva petoljetka«² iz Trstenika ne dobavlja hidravličnih naprav. Za obresti na vezana obratna sredstva plača tovarna mesečno okoli 6 milijonov dinarjev!

Vse težave, ki so se letos nabrale v TAM, so privedle do realnih predvidevanj, da letnega proizvodnega načrta ne bodo izpolnili. Posamezne enote, ki so vezane na finalizacijo in montažo so pri tem hudo oškodovane pri osebnih dohodkih. Da bi nekako zamašili trenutne vrzeli bodo verjetno dali na tržišče rezervne dele, da bi se tako vsaj vrednost realizacije približala proizvodnemu načrtu. Z. T.

ZAKONE PIŠEJO LJUDJE ZA LJUDI

Edhem Škorić: Nekoč sem bil junak dela, zdaj sem pozabljen »invalidski predmet«

Pred dnevi se je zgasil v redakciji »Borbe«² Edhem Škorić, slavni rudar iz Kaknja. Obiskal je novinarje »Borbe«, ki so o njem in njegovih podvigih poslali pred desetim leti telefonsko poročilo za uvodnik lista. Prišel je, se nasmehnil in začel, kakor da bi se hotel opravičiti:

— Ne čudite se, tovariši, nekoč sem bil junak dela, veste, kakšen sem bil, zdaj pa komaj hodim.

Upognjena hrbtenica, opira se na palico; bolečino izraža vsaka guba na dobrodušnem plemenitem obrazu.

Mar je to Edhem Škorić? Je to tisti krepki in lepi rudar iz Kaknja, najresnejši tekmeč Ali-še Sirotnovića, 45-kratni udarnik, junak dela?

Počasi odvija zavoj z dokumenti. Na enem izmed njih piše, da je Škorić upravičen na 20.800 dinarjev pokojnine in 1800 invalidskega dodatka.

Edhem Škorić, upokojenec! Edhem Škorić, stoođstotni težki invalid!

Življenje se z ljudmi včasih čudno poigra.

Spomnimo se 1948., 1949. in 1950. leta. To so bili težki časi. Stalinistična blokada, suša, puškarjenje na meji. Industrija je bila naenkrat odrezana. Takratno geslo je bilo: »Več premoga, mnogo premoga, da ne bodo tovarne obstale.«

Nad tisoč tonami premoga, ki je pomenil življenje, so se vile rdeče udarniške zastave kakanjskega brigadirja Edhema Škorića.

— Prvi sem se lotil tekmovanja in tudi zadnji nehal, se spominja Edhem Škorić.

O tem mu ni potrebno posebej pripovedovati. Vse je zapisano v dokumentih tekmovalnih komisij in v reportažah novinarjev, ki so bile objavljene v »Borbi«. Citiramo le nekaj odlomkov:

... Na zahtevo komiteja Partije in Direkcije rudnika premo-ga in zaradi dviganja tekmovalnega duha med rudarji v rudniku Banović je v Banović pri-potovala brigada Edhema Škorića. Edhem Škorić bo organiziral tekmovanje za večjo produktivnost.

... Danes, šestindvajseti dan dela brigade Edhema Škorića, je zabeležen največji rekord. Norma, ki je znašala do prihodno

Edhema Škorića 18 ton, so danes presegli za 350 odstotkov. — Brigada Edhema Škorića je nakopala v eni izmeni 83 ton premoga.

... V šestmesečnem tekmovalvanju, ki ga je organiziral pokrajinski odbor sindikata Bosne in Hercegovine poleti in jeseni 1950. leta, je zmigala brigada Edhema Škorića; normo so presegli za 192 odstotkov. Z odlokom Pokrajinskega odbora pod št. 150 z dne 18. decembra 1950, se Edhema Škorića proglašajo za junaka dela!

... V velikem tekmovalvanju, ki ga je napovedal rudar Alija Sirotnović najboljšim rudarjem, da presežejo njegov rekord 154 ton na brigado v eni izmeni, je po ocenitvah najboljših rudarjev v domovini zmigal Edhem

V krajšem času - dvakrat več

S prvim januarjem so v zaderski tovarni šivalnih strojev »Vlado Bagat« uvedli 42-urni delovni teden. Pred odločitvijo so napravili nadroben program, po katerem so lahko sklepali, da bo imel ta korak za posledico porast proizvodnje in produktivnosti. Nekateri so na to gledali s skepsjo, javno so govorili: »Kako bo le proizvodnja porasla, če bomo manj delali.«

Kmalu se je pokazalo, da ves pesimizem ni bil upravičen. Praksa je pokazala drugače. Konkretno: proizvodnja se je v prvih šestih mesecih povečala za 75 odstotkov v primerjavi s istim obdobjem minulega leta. Intenziteta porasta stroškov je manjša; skupni izdatki so večji za 54 odstotkov, kar govori o znatnem porastu ekonomičnosti gospodarjenja. Prav tako se je zvišala produktivnost, ker je z novimi 180 delavci, ki štejejo le 20% vseh zaposlenih, produkcija porasla za 76%. In še en podatek: za tri četrtine večjo proizvodnjo so dosegli tako rekoč brez dinarja dodatnih sredstev.

KOLIKO POMENI »FAKTOR ČLOVEK«

Omenjene številke nas presenečajo, kaj se skriva za njimi?

— Odprli smo ventil notranjih rezerv, so povedali v »Bagatu«.

To drži. Kako bi si sicer naj razložili dejstvo, da je proizvodnja skoraj podvojena in da pri tem niso potrkali na vrata banke niti načeli skladov. Torej je po sredi nekaj, kar je v zvezi s človekom v proizvodnji. V »Bagatu« pojasnjujejo to tako: — Malokdaj smo delali v drugi izmeni. Zdaj smo jo uve-

dli, deloma pa tudi tretjo in to predvsem na ozkih grlih proizvodnje. Če bi bila to edina posledica znatnega skoka, potem objektivno povedano ne bi mogli biti zadovoljni. Po našem mnenju je osnovno to, da se je celoten kolektiv zavzel za boljšo organizacijo dela, manjši škart in krajši čas izdelave. Za ilustracijo omenjamo naslednje podatke:

S prehodom na skrajšani delovni teden, se je čas izdelave zmanjšal za 12 odstotkov. Zraven tega znaša povprečen šestmesečni presežek norme 17 odstotkov. Neupravičeni izostanki so se zmanjšali za 75 odstotkov, upravičeni pa za 60 odstotkov. Bolezenski izostanki prek 30 dni so za tretjino manjši, do 30 dni so pa porasli za 7 odstotkov, kar je povsem razumljivo, saj se je na novo zaposlilo 180 delavcev.

— Opazili smo, da vam posel cvete. Verjetno tudi dobro zaslužite?

— Ljudje si prizadevajo in zakaj jih zato ne bi nagradili. Držimo se načela: tistemu, ki več daje, moramo tudi več dati. V minulem letu so povprečni dohodki znašali 36.000 dinarjev, letošnji šestmesečni povpreček znaša 45.000 dinarjev. Večina članov kolektiva so visokokvalificirani in kvalificirani delavci,

inženirji in tehniki. Prav ti nosijo največji del bremen. Zato tudi dobro zaslužijo. Nobeden naš delavec pa nima manj kot 25.000 dinarjev dohodkov. Tudi fonde smo okrepili, seveda ne toliko, da bi bili lahko zadovoljni, ker so obveznosti prevelike. Medtem ko so dohodki v prvih šestih mesecih porasli za 41%, neto produkt pa za 56%, so obveznosti do družbe porasle v istem odstotku kot proizvodnja. Ali bolj konkretno: delež družbe v skupnem dohodku znaša 30 odstotkov, vendar odpade na osebne dohodke le 13 odstotkov, na fonde 7 odstotkov.

KAJ BI SE LAHKO STORILI

— Zavedamo se, da smo šele »potrkali« na vrata notranjih rezerv. Mnogokaj še moramo narediti, da bodo uspehi še večji, pravijo v »Bagatu«. V tehnološkem procesu imamo nekaj kritičnih faz — ozkih grl. Moramo jih odpraviti. Strojni park, čeprav relativno dobro ohranjen, je zastarel v primerjavi z znanimi svetovnimi tovarnami šivalnih strojev. Skrbí nas, kako ga bomo modernizirali. Najlaže z devizami. Vendar smo se omejili na lastne sile. Imamo kvaliteten inženirski kader, ta bo pomagal. V tovarni so skonstruirali in izdelali stroj, avtomat, s pomočjo katerega je produktivnost dela v tej fazi naglo porasla. Pripravljam se na izdelavo nekoliko tipov specialnih strojev, ki jih bomo letos in prihodnje leto montirali v tovarniških halah. Prepričani smo, da bo potem produktivnost dvakratno porasla.

»Bagatove« ambicije so veli-

ke, vendar se nam zdi, da so povsem realne. Letos bodo dali na tržišče okoli 80.000 šivalnih strojev. Stevilka je velika, vendar v primerjavi s produkcijo znanih svetovnih firm, minimalna. Domače tržišče je potencialni potrošnik in prav na tem gradijo svojo perspektivo zaderski proizvajalci šivalnih strojev. V razvitih zahodnih državah na primer, kjer je mimogrede povedano konfekcija na višini, pride na tisoč Jugoslovancev le trije šivalni stroji. Na osnovi tega planirajo »Bagatovci«, da bi ob koncu sedemletnega obdobja lahko proizvedli okoli 220 tisoč šivalnih strojev. Tolikšna količina bi uvrstila zadersko tovarno v vrsto srednjih evropskih tovarn.

— Proizvodnjo smo skoraj povsem osvojili, ker smo, kolikor se je le dalo, segali po domačem reprodukcijskem materialu — so povedali v »Bagatu«. Predlansko leto je znašala vrednost uvoženega vgrajenega materiala 8,6 dolarja, letos le 2 dolarja. Gledé na to, ker bomo letos izvozili približno vsaki deveti stroj, v glavnem na ameriški kontinent, bomo z izvozom lahko povsem kompenzirali vrednost uvoza reprodukcijskega materiala.

OKOLI 200 TISOČ »TEČAJNIC«

Šivalni stroji z oznako zaderske tovarne so izpopolnili standard velikemu številu jugoslovanskih družin. Zelo dobro prodajo jim omogočata predvsem dva činitelja:

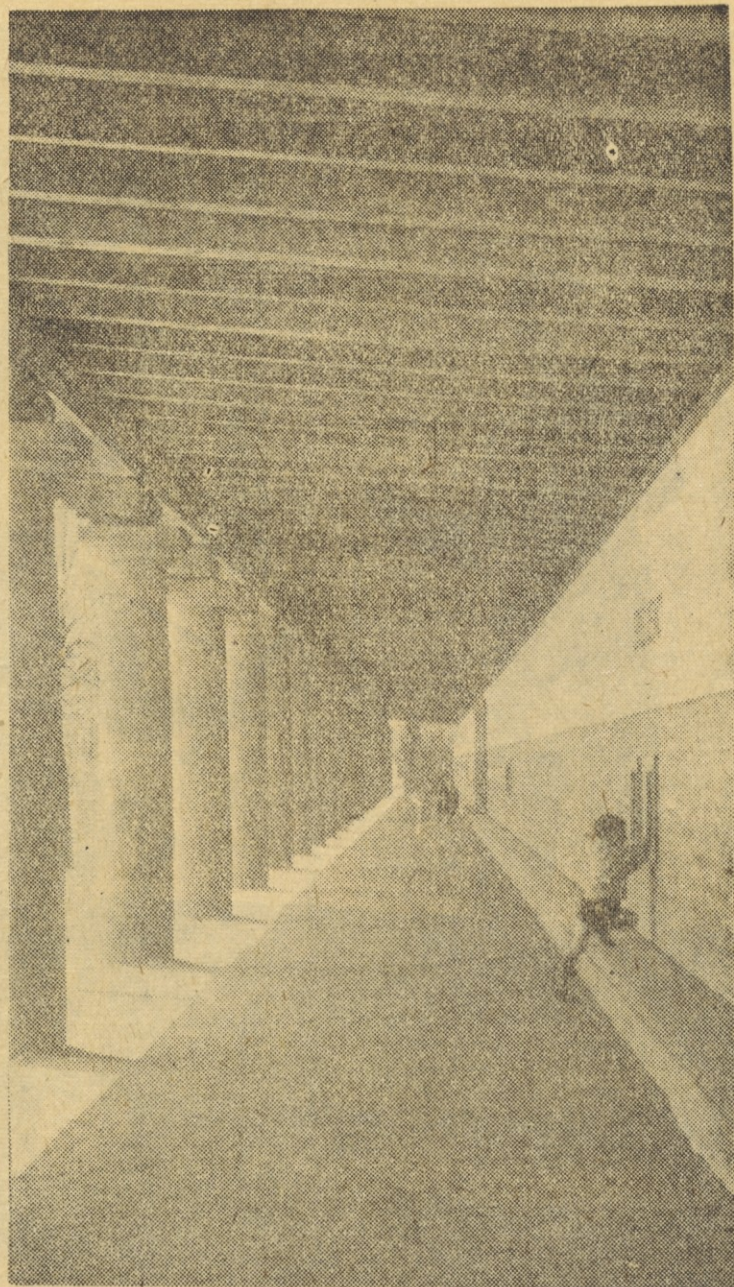
prvi je: stalne prodajne cene, drugi: sistematična strokovna izobrazba bodočih lastnikov strojev.

V proizvodnji šivalnih strojev kooperira »Bagat« s petnajstimi domačimi tovarnami. Mnogi sestavni deli so se podražili, prav tako so porasli proizvodni stroški, vendar je od 1958. leta ostala cena šivalnim strojem ista. To »zagovarjajo« v »Bagatu« s stalnim povečanjem produktivnosti dela in izboljšanjem organizacije dela. Če tega ne bi bilo, bi tržišče težko osvojilo zaderske stroje.

Zraven tega v »Bagatu« sistematično proučujejo tržišče. Na plačnem seznamu tovarne je okoli 300 ljudi, zaposlenih v 52 prodajalnah, in 120 učiteljc šivanja in krojenja, ki so izučile 200.000 Jugoslovank. Čeprav je organizacija tečajev precej draga — poudarjajo v zaderski tovarni, se kljub vsemu izplača in bodo z njo nadaljevali.

To je bilo poročilo največjega zaderskega industrijskega podjetja tovarne »Vlado Bagat«, v kateri je opazovalec priča izredni dinamiki in široki iniciativi. Šestmesečni proizvodni rezultati, preseženi v skrajšanem 42-urnem tedniku, ki so prekosili celo najbolj optimistična prizadevanja, pomenijo za kolektiv nove naloge, iskanje novih boljših in popolnejših potov napredka. In »Bagatovci« jih bodo zagotovo našli, kar dokazujejo dosedanje uspehi.

M. M.

Vnet simpatizer nogometne igre

Foto: M. Sparovec

Da so investicije plod živahnih in celo nadvse burnih razprav v delovnih organizacijah, ni največja zasluga višjih forumov, temveč predvsem uspeh delovanja direktorjev, šefov in drugih odločujočih oseb v delovnih organizacijah.

Vzemimo primer podjetja DDT.

Kot vsa količaja pomembna podjetja pri nas, je imelo tudi podjetje DDT svoj lastni investicijski biro. Da pa bi zadeva izgledala čim bolj demokratično, so imeli tudi svojo lastno investicijsko komisijo. Ta komisija je imela seveda tudi svojega predsednika, tovarišico Sofko, ki je bila zaposlena v investicijskem biroju.

Podjetje je moralo investirati, saj je imelo svoj investicijski biro. Kaj bo investiralo, je razglasilo po vseh predpisih v časnikih. Na neki tak razpis se je lepega dne odzvalo podjetje »Dinja« iz sosednje republike in izjavilo, da bo za 25 milijonov dinarjev cenejšo od domačega podjetja »Breskev«. To se je zgodilo čisto neplanirano in nad tem se je direktor podjetja DDT zgrozil. Predsednik investicijske komisije, tovarišica Sofka, pa se je tega razveselila.

Izkazalo se je, da predsednik komisije gleda na stvar destruktivno in zahteva, naj prevzame razpisana dela podjetje »Dinja«. Direktor podjetja DDT, ki je bil nekoč direktor podjetja »Breskev«, pa se je temu zelo konstruk-

Vedeti je treba...

tivno zaperstavil z dokazom, da moramo vendar skrbeti za naša domača podjetja, čeprav so dražja.

Clani komisije, ki dobro vedo, kdo je glava hiše, so zelo nepristransko glasovali za stališče svojega direktorja. Na stvar namreč gledajo perspektivno in ne tako kot tovarišica Sofka, ki sploh ne misli na svojo prihodnost v podjetju DDT.

Direktor je to z razumevanjem sprejel in prostovoljno sklenil znova objaviti razpis, da bi se izognil eventualnim zlobnim in povsem neutemeljenim očitkom tovarišice Sofke. Razpis je bil natisnjen v »Mestnih novicah«, ki izhajajo enkrat mesečno v nakladi 3000 izvodov v mestu, kjer je sedež podjetja DDT in podjetja »Breskev«. Tega časopisa pa v podjetju »Dinja« seveda nimajo naročenega, ker se izgovarjajo na to, da imajo prav tak časnik v svojem mestu in še tistega ne prečitajo. V podjetju »Breskev«, kjer niso tako konservativni, pa so ta časnik naročili tik preden je bil v njem objavljen razpis podjetja DDT. Na razpis so dali svojo ponudbo in tako dobili pravico do izvajanja razpisanih del, kajti v roku, ki je bil naveden v razpisu, nobeno drugo podjetje ni moglo pripraviti ponudbe.

Takoj po tem je delavski svet podjetja DDT zvedel, da investicijskega biroja ne potrebuje več in ga je sklenil ukiniti, z njim pa tudi delovno mesto tovarišice Sofke. To so tovarišici tudi povedali zadnjo uro delovnega dne, zadnjo uro v tistem desecu, s pripombo, da je naslednji dan več ne potrebujejo. S tem so ji seveda pripravili veliko presenečenje, ki se je še stopnjevalo naslednjega dne, ko je iskala direktorja in njegove pomočnike. Ti so namreč pred dobrim dnevom vsi po vrsti odpotovali na dopust.

Tako je tovarišica Sofka v veliko veselje direktorja in njegovih pomočnikov postala milijonarka, saj so ji izplačali na račun odpravnine in odpovednega roka 1.000.050 dinarjev. Razen tega so ji pustili tudi stanovanje, ki je last podjetja, da le ne bi bilo očitka, da je storjeno protizakonit ali celo nehuman postopek. V podjetju DDT namreč zelo spoštujejo predpise, najbolj pa tovariš direktor, ki si to šteje v posebno čast.

Vsako delovno razmerje je treba zakonito prekiniti, pa naj stane kar hoče! Nič ne de, če se ti stroški še kdaj ponovijo. Če kdo meni, da to ni prav, naj kar pove.

Nak, tega pa nihče ni povedal. Skrivaj so se opravičevali kolegici Sofki, da so ji vedno zavidali najboljše ocene za delo v podjetju. Iskreno so občevali njeno nerodnost, da nikakor ni mogla razumeti tega, da je potrebno investirati tako, da bodo investicije kar se da reprezentančne, kajti vedeti je treba, kdo je direktor kakšnega podjetja.

VIKTOR ŠIREC

Privatniška solidarnost

Škorić. S sedmimi tovariši je v jami »Ručica« nakopal v sedmih urah in treh minutah 396 ton premoga!

Takšen je bil Edhem Škorić, možakar 35 let, nekdani »hodač« in ponos svojega kolektiva. Prav zato, ker je takšen bil, ker je živa priča naših dni, Edhem Škorić ne sme biti pozabljen. Pozabljen pa je.

— Prišla pa je nesreča. Dne 4. marca preteklega leta, ko sem kot nadzornik obšel delovnišče, sem nenadoma padel. Sam ne vem, kako! Nekaj me je udarilo po hrbtenici. Izgubil sem se. V bolnišnici so mi potem povedali, da me je udarila po hrbtenici tračnica. Zdravniki so zmajevali z glavami in govorili: »Težko si poškodovan. Poškodovani imate dve vretenci.«

— Takoj sem vedel, da ne kaže dobro. Nog nisem občutil, kakor da niso moje. Vse telo, od kolkov navzdol, kakor da je tuje. Tipam z roko, vendar ne občutim ničesar. In sedaj hodim ob palci. Toda to niso moje noge. Ko mi je malo boljše, se že ojunam, obide me upanje. Nenadoma pa se vse vrne na staro.

— Tri mesece so me zdravili v Sarajevu, en mesec sem bil v Zenici, na koncu so mi pa zdravniki rekli: »Takšen boš ostal vse življenje, Edhem.«

Komunalni zavod za socialno zavarovanje je opravil svoje delo po zakonu: Zdravniška komisija je ugotovila, da ima Edhem Škorić trajno poškodovano hrbtenico in da je 70-odstotni invalid. Ker so mu medtem odpovedale še druge življenjske funkcije, so mu dodatno priznali še 30 odstotkov invalidnine. Po zakonu je torej Edhem Škorić postal za delo popolnoma nesposoben in dosegel pravico na polno pokojnino, kakor da je dosegel poln delovni staž. Uslužbenci so izračunali, da ima Edhem Škorić pravico do osebne dohodke, ki je v zadnjem letu znašal 32.260 din 20.800 din, nakar so mu dodali še 1800 din invalidnine.

To je vse, kar so rudnik Kakanj, mesto Zenica in zdravnik storili za junaka dela in 45-kratnega udarnika Edhema Škorića.

Zato je Edhem prišel v redakcijo »Borbe«, da bi vprašal svoje tovariše, novinarje:

— Povejte mi, prijatelji, je res, da je to vse? Z 22.000 dinarji se težko živi. V Kaknju velja kilogram govedine preko 700 dinarjev.

V mali hiši 6×7 metrov v Kaknju danes ni denarja, da bi lahko kupili premog.

— Edhem, si se pogovarjal s tovariši iz rudnika?

— S kom? Nihče me ni poklical. Napisal sem jim pismo pred mesecem, vendar mi še niso odgovorili.

— Edhem, si vprašal zdravnike, če lahko pojdeš na nadaljnjo rehabilitacijo? Da bi prišel sem v Beograd?

— Rekli so, da bom takšen ostal do smrti.

Zakone pišejo ljudje za ljudi. Mar je potrebno, da piše v zakonih, kaj bi moral storiti rudnik, če se dober rudar poškoduje na delu. Bi moral zakon naučiti nekoga, da je humana obveznost prav od rudnika, katerega ime je nekoč proslavil Edhem Škorić, da bi poslala predstavnika v bolnišnico, ki bi vprašal: »Te boli, tovariš? Ti je potrebna pomoč?«

Vsak delavski svet se lahko oddolži svojemu dobremu delavcu z nagrado. Zakaj je delavski svet rudnika v Kaknju pozabil podeliti denarno nagrado v znak hvaležnosti in spoštovanja svojemu znanemu rudarju, ki se je poškodoval na delu?

V zakonu piše, kdaj in kako je potrebno nekomu, ki se je težko ponesrečil, nuditi možnost rehabilitacije. Poškodovani vretenci L-3 in L-5 sta zelo težka stvar, vendar, kakor so nam večeraj povedali ortopedi, lahko mnogokaj storimo za lažjo hojo. Vsak poskus rehabilitacije in naj bi veljal še toliko, bi bil vreden Edhema Škorića.

Zakaj se niso tega spomnili ljudje v Komunalnem zavodu socialnega zavarovanja v Zenici? Mar so pozabili, kdo je Edhem Škorić. Zraven tega je v Zenici prav gotovo še mnogo ljudi, ki so bili ponosni, da je Edhem Škorić njihov rojak.

Prav res, Edhema Škorića ne smemo pozabiti!

Kakanj in Zenica sta ga pa vendar pozabila.

IVANKA BUNUŠEVAC
(PO »BORBI«)

Skrb za šolstvo v kranjski občini

Z ekonomskimi spoznanji, ne s formalnimi predpisi

Ne bi pónavljal starih in znanih ugotovitev, da investicijska potrošnja že več let, posebej pa letos presega vsako razumno mero in da zatorej ogroža razmerja v skupni potrošnji sredstev, skratka standard naših delovnih ljudi. Zdaj so minili trije meseci, odkar je Zvezni izvršni svet izrazil zahtevo in poudaril nujnost, da bi vse gradnje potekale skladno s predpisi; torej ob popolni tehnični dokumentaciji in ob zagotovljenih sredstvih. Današnje vprašanje se glasi: ali in kako so se spremenile razmere, ali se je zmanjšala investicijska potrošnja, kakšne so posledice, oziroma vpliv na standard; ali in kako so presojali smotrnost, potrebnost in nujnost posameznih investicij?

Po tistem, kar je bilo mogoče izvedeti, kaže, da smo se le malo približali zelenemu cilju, kajti investitorji po vrsti iščejo vse mogoče izgovore, opravičila in stranske poti, da bi za vsako ceno dokončali, oziroma zaključili začeto delo. »Sedanje stanje stvari«, takšno, kot je, najbolj spominja na to, da vodo poskušamo nositi z rešetom.

Taka ugotovitev je pravzaprav čudna in nerazumljiva, saj bi nečesa takega — glede na svoječasne napovedi — težko pričakovali, oziroma se niti zgoditi ne bi smelo.

Spominjam se razgovora z republikanskim gradbenim inšpektorjem inženirjem Čeponom, ki mi je konec maja izjavil naslednje:

»Prvič po vojni so inšpektorji z najvišjega mesta dobili nalog, da dosledno postopajo po zakonu!«

Prejšnji teden pa sem v razgovoru z republikanskim sekretarjem za industrijo inženirjem Cadežem izvedel: »Doselej nisimo opazili, da bi se investicijska izgradnja, mislim na njen tempo, bistveno zmanjšala. Res je, da so večino gradenj investitorji spravili v sklad s predpisi. Pričakujemo pa, da se bodo stvari normalizirale v najkrajšem času, kajti od 15. avgusta dalje velja uredba, ki predpisuje, da je treba 20 odstotkov vseh sredstev, namenjenih za investicije, namensko porabiti kot obratna sredstva.«

Namenoma združujem omenjena dva, v bistvu kontrastna odgovora na isto temo: kaj smo hoteli doseči in kaj smo dejansko tudi dosegli. Več kot čudno je namreč to, da se navzlic vsem prizadevanjem, navkljub vsem ukrepom in napovedim v bistvu kaj dosti ni spremenilo; da je vrednost ustavljenih gradenj glede na celotni obseg investicij tako malenkostna, da bi lahko govorili o pesku, ki si ga mečemo v oči; značaj teh gradenj pa tak, da industrijske gradnje niso dosti prizadete. Drugače rečeno: med ustavljenimi gradnjami so po večini objekti družbenega standarda, to so stanovanja, obrati družbene prehrane, bolnice, otroški vrtci in tako naprej. Resnici na ljubo velja dodati, da gradnje te vrste marsikod potekajo naprej, če so le minimalne možnosti, da jih bodo investitorji do zaključka del nekako le uskladili s predpisi.

Tudi ta »spregled«, čeprav je objektivno verjetno nujen in potreben, pa v bistvu pomeni samo posledico neresnega temeljnega vzroka, namreč tega, da se inšpekcije izrazito toga držijo predpisov o zagotovljeni dokumentaciji; medtem ko niti inšpekcije, niti investitorji ali kateri koli drug organ hkrati ni načel razprave o tem, katere so tiste

investicije, od katerih si v danem trenutku in tudi perspektivno — glede na vložena sredstva in predviden rezultat — lahko obetamo tudi največ in čimprejšnjih praktičnih učinkov.

Prav zato nikakor ni in tudi ne more biti namen tega prispevka, da bi v njem iskali in razgaljali »črne ovce«. Če imenoma navajam nekatere investitorje in izvajalce gradbenih del ter

Inšpektorji Službe družbenega knjigovodstva pri Narodni banki in gradbeni inšpektorji so pregledali finančno in gradbeno dokumentacijo za 1349 objektov, ki so jih v maju gradili v Sloveniji. Prvi pregledi so opozorili, da bi na 216 objektih v skupni predračunski vrednosti približno 110 milijard dinarjev morali ustaviti delo; bodisi zato, ker ni bilo sredstev, ali pa zato, ker tehnična dokumentacija ni bila v redu. Hkrati so bile izrečene napovedi, da bosta finančna in gradbeni inšpekciji vse odgovorne predstavnike investitorjev in gradbenih podjetij prijavili Javnemu tožilstvu.

»ostale sodelujoče« je to zgolj zato, ker so po svoje značilni glede na okoliščine, ki so povzročile in ki še vplivajo na prekomeren obseg investicij: ozko podjetniško miselnost, v lokalne meje zaverovano »politiko«, stricestvo pri investiranju in podobno.

Posledice in vzroki

Vsakdo, ki rad pohiti v naravo, posebej pa še prebivalci ožjega zaledja nedvomno hudo nestrpnost pričakujejo, kdaj bo stekla žičnica na Veliko planino. Gradbeni inšpektor okrajne skupščine Ljubljana pa je prav te dni podpisal odločbo o ustavitvi vseh del na žičnici, pri gradnji spodnje in zgornje

postaje ter hotela Šimnovec. Njegov ukrep, če ga podrobno analiziramo, je več kot dovolj utemeljen ne glede na sedanja navodila inšpekcijskim organom.

Kronološki potek dogodkov je na kratko naslednji:

Ze avgusta 1962 je republikanski gradbeni inšpektor ugotovil, da tedanji investitor (občinska skupščina Kamnik) izvaja dela v nasprotju z veljavnimi predpisi. Priporočil je, da občinski inšpektor ustavi dela, dokler investitor ne bo poskrbel za projekte (!), za gradbeno dovoljenje (!) in za sredstva.

Navzlic temu so se dela nadaljevala vse do zadnjih dni, pa čeprav je občinski inšpektor konec maja letos le napisal ustrezno odločbo in jo posredoval načelniku oddelka za gospodarstvo in komunalne zadeve občine Kamnik v podpis. Uredba o gradbeni inšpekciji iz leta 1958 je namreč oduzela gradbenim inšpektorjem pravico, da bi samostojno izdajali odločbe. To pravico (ki jo povzema tudi temeljni zakon o gradnji investicijskih objektov) ima upravni organ, ki je pristojen za ustrezno tehnično inšpekcijo. Zanj torej podpisuje odločbe bodisi načelnik inšpekcijskih služb, načelnik oddelka za gradbene in komunalne zadeve, oziroma pa načelnik oddelka, ki vključuje tudi gradbeno inšpekcijo, kajti te zadeve ima vsaka občina po svoje urejene. V našem primeru gre za načelnika oddelka za gospodarstvo in komunalne zadeve občine Kamnik, ki je gradbenemu inšpektorju te občine, sicer pa neposredno podrejenemu uslužbencu poslal uradni dopis naslednje vsebine (št. 351/9-64-4/1 z dne 4. VI. 1964):

»Objekti na Veliki planini pomenijo celoto, ki se nahaja pred dograditvijo. Upoštevati je treba težke pogoje, ki so ves čas spremljali gradnjo, tako tehnično dokumentacijo, kot pomanjkanje sredstev. Tehnična dokumentacija ni bila dovolj pripravljena, spreminjale so se lokacije, spremenjen je bil sistem žičnice itd. Glede na navedeno in na ugotovitve, da je objekt pred zaključkom del in pred pogonom ter da je tehnično in varnostno tudi že preizkušen in da bi z ustavitvijo del poleg gospodarske škode nastala tudi splošna družbena kritika, ustavitvene odločbe ne bodo izdane. Služba gradbene inšpekcije pa naj od investitorja zahteva, da v določenem roku predloži in izpolni potrebno tehnično dokumentacijo.«

Stiri dni kasneje je še predsednik kamniške občine poslal okrajnemu gradbenemu inšpektoratu naslednje pismo:

»Ukrep ni smatrati kot neizpolnjevanje zakonitih predpisov, oziroma predlogov naše inšpekcije. S tem se je smatralo, da se investitorju naloži rok za odpravo ugotovljenih pomanjklivosti v zvezi manjkajoče dokumentacije.«

Komentar je lahko kratek: zato, ker ni bilo dokumentacije (ki še zdaj, po dveh letih, odkar je na to opozoril republikanski inšpektor, ni pripravljena), ker so bile težave in ker bi — razen vsega drugega — prišlo do družbene kritike, naj bi še naprej delali po starem. Kako pa bi bilo, če bi vnaprej pripravili dokumentacijo, da bi se tako izognili podražitvam med gradnjo in hkrati skrajšali rok gradnje. Najbrž bi se že nekaj mesecev vozili z žičnico, nemara bi bil tudi hotel že dograjen, če bi bilo tako. Tako pa naj bi družbeno kritiko obrnili v prid lastnim slabostim in dosedanjim slabim praksam!

Hkrati pa je mimogrede očitno še nekaj: občinski gradbeni inšpektorji so enostavno nemočni ob vseh nepravilnostih, zato pa tudi nezakonitih gradnjah. Tako bo vse dotlej, dokler bodo delovale v sklopu sedanjih upravnih

organov, pri katerih je nedvomno odprto izredno široko področje »vplivanja«

Skozi zadnja vrata

Obiskal sem tudi kolektiv »Kovino-plastike« v Ložu. Ob 750 zaposlenih bodo letos ustvarili okoli 2 in pol milijardi celotnega dohodka ali četrtno več kot lani. Njihove delavnice in skladišča so raztreseni na 35 krajih po Loški dolini. Delajo v šupah, starih hlevih in drugih, za industrijsko proizvodnjo neprimernih prostorih. Tovarna tako rekoč preživlja celotno Loško dolino, podpira šolstvo, otroške varstvene ustanove in vse ostalo. Lani so uvedli drugo, letos pa še tretjo izmeno, da bi prišli do sredstev za modernizacijo strojne opreme in do novih delovnih prostorov. Razen drugega namreč sploh nimajo gar-derob, medtem ko je delavcem na raz-

Po stanju dne 27. julija 1964, novejših podatkov žal nimamo, so bila dokončno ustavljena dela na 58 objektih v skupni predračunski vrednosti 8 milijard dinarjev. Sto en investitor je poskrbel za vso potrebno dokumentacijo, tako da se te gradnje v skupni predračunski vrednosti 63 milijard dinarjev nemoteno nadaljujejo. 48 investitorjev, ki bi za svoje gradnje potrebovali predvidoma 40 milijard, doslej še ni poskrbel za dokumentacijo, še posebej pa za sredstva, ki so bila in so še »objubljenaa, oziroma »zagotovljena«. Ostali investitorji pa so v tem času gradnje že zaključili, vendar je malone pri vseh vprašanje plačila še vedno odprto. Javnemu tožilstvu pa so doslej prejela prijave proti 49 gradbenim podjetjem (samo tri podjetja, ki gradijo za trg, so povsem »čista«) in manjše število prijav proti investitorjem, ki nadaljujejo z deli, čeprav nimajo sredstev, oziroma dokumentacije.

Tako je »pravo stanje stvari«, ki dokazuje, da marsikod za vsako ceno nadaljujejo z gradnjami, čeprav je vprašanje, kaj bo z investicijami v zidovje pridobil naš delovni človek.

polago le 16 umivalnih pip s hladno vodo in 10 toaletnih prostorov za 32 različnih lokacij. Pripomniti velja, da kolektiv vsa sredstva vlaga v modernizacijo strojev. Na račun vedno višje produktivnosti in boljšega izkoriščanja zmogljivosti si to naposled lahko privoščijo. V primerjavi z lanskim celim letom, ko so ustvarili 110 milijonov za sklade, so letos ob polletju dosegli že 162 milijonov. Vse je šlo za stroje. Podjetje je praktično zamenjalo »prvo strojno garnituro«, namreč tiste stroje, ki so jih zavržene in namenjene Odpadu — pobrali po tovarnah v naši republiki. Zatorej nikakor ne bi mogli reči, da v Ložu ne bi preudarno gospodarili.

Navzlic vsem tem objektivnim dejstvom pa so v »Kovino-plastiki« vseeno posegli po preveč veliki žlici. Brez vsakih sredstev, ker so jih porabili za stroje, so lani začeli graditi — brez

Ukrepi Zveznega izvršnega sveta nedvomno niso imeli zgolj tega namena, da bi investicijsko potrošnjo uskladili z veljavno zakonodajo, ampak je njihov pomen globlji. Hkrati je bila dana pobuda, da bi še enkrat razmislili o smotrnosti in potrebnosti vsake gradnje posebej; skratka da bi določili prioriteten red investicij. Marsikaj kaže, da po nekod razumejo ukrepe ZIS do »plike natančno«, kajti sicer ne bi bili priče naslednjih »objektivnih okoliščin«:

V Kranju so ustavili gradnjo obrata družbene prehrane, ker zanj nimajo sredstev. Nemoteno pa potekajo dela pri gradnji novega sodnega poslopja, kajti zanj je denar zagotovljen. V Ljubljani se nadaljuje izgradnja novega Trga revolucije, ker je v vsakem oziru ustrezno predpisom. Hkrati ni sredstev za gradnjo nove bolnišnice. V kamniški občini so do prepovedi (ker ni bilo gradbenega dovoljenja, bila pa so sredstva) nadaljevali z gradnjo hotela Šimnovec na Veliki planini, čeprav ob potrjenih gradbenih načrtih ni bilo denarja za dograditev žičnice na Veliko planino...

odobrenih načrtov in v lastni režiji, česar tudi ne bi smeli — novo proizvodno hali s 7.000 kvadratnimi metri površine v predračunski vrednosti 566 milijonov dinarjev. Ob pripravljanih, oziroma začetnih delih je vsak član kolektiva opravil po 50 prostovoljnih delovnih ur. Ze to kaže na njihovo nemoteno voljo, da sa vsako ceno morajo priti do novih prostorov. Inšpektorji so izdali več odločb za ustavitve del, ki pa jih v Ložu niso vzeli na znanje. Tako so z deli nadaljevali. Ko so jih maja letos spet obiskali inšpektorji, je »Kovino-plastika« imela »čiste roke«. Inšpektorjem so povedali, naj se obrnejo na pravi naslov, na »Zavod za poslovne objekte« v Ljubljani, ki je nedoma postal investitor njihove proizvodne hale.

Direktor tega zavoda tovariš Kazi-mir Mayko je povedal, da so s »Kovino-plastiko« sklenili naslednji dogovor: podjetje bo novozgrajeni objekt ali odkupilo, kadar in če bo imelo sredstva, ali pa bo plačevalo najemnino. (Poslovni strošek namesto prostih investicijskih sredstev, op. pisca!) Gradnja je bila ustavljena zato, ker je banki zmanjkalo sredstev, čeprav je sklenila ustrezno pogodbo. Tako bo treba počakati, da bo spet nastopila odjuga...

Ob tem pa je treba povedati, da je bil »Zavod za poslovne objekte« ustanovljen z namenom, da bi gradil modne hiše in podobne poslovne objekte, ne pa industrijske zgradbe. Za začetni kapital je dobil sredstva iz republiškega rezervnega sklada. Vse to so najbrž vedeli tudi v banki, ko so z zavodom sklenili kreditno pogodbo. Vse to je najbrž vedel še kdo drugi... Pa vendar je bila potrebna še naknadna kontrola inšpekcijskih organov, da je bilo ugotovljeno, da finančna sredstva niso zagotovljena skladno s predpisi, pa kakorkoli širokopržno bi jih (in so jih!) razlagali.

Predlog namesto zaključka

Samo to, ker sem že zapisal, zgovorno priča, s kakšno togostjo obravnavamo smernice zveznih in republiških organov, ki naj bi pomagale spraviti investicijsko potrošnjo v razumne meje. Povsod si prizadevajo, da bi na vsak način, »skozi zadnja vrata« ali celo z lažno, oziroma nepopolno ali bistveno pomanjkljivo dokumentacijo »spravili skozi« že začete gradnje. Skratka, priče smo dejanskega izživljanja, kako ustreči predpisom. Če bi tako nadaljevali, bi naši skupščinski organi lahko v nedogled sprejemali nove predpise, zakone, uredbe in priporočila.

Nedvomno pa samo s predpisi ne bomo dosegli bistvenega cilja: večje racionalnosti in predvsem ekonomske upravičenosti pri investiranju, da bi na ta način takoj in še posebej posredno, to je na račun rezultatov investiranja, dosegli večji delež sredstev za izboljšanje življenjskega standarda. To pomeni, vsaj številke tako dokazujejo, da vsa prizadevanja za ustavitve investicijske potrošnje ne bodo imela praktično nobenega učinka (številke to dokazujejo), če se ne bodo zganile subjektivne sile na vseh nivojih: v delovni organizaciji, komuni, okraju, republiki in zvezi; če se ne bomo — ne glede na predpise — odločili, kakšne investicije so v danem trenutku in perspektivo najbolj nujne, potrebne in tudi učinkovite.

Od tega je odvisen naš življenjski standard. Vse ostalo v bistvu pomeni formalizem, od katerega nimamo velikih koristi.

MILAN GOVEKAR

• POSTOJNA

Z VEČJO PRODUKTIVNOSTJO UPRAVIČITI VIŠJE OSEBNE DOHODKE

Kmalu po objavljenem odloku ZIS so skoraj v vseh gospodarskih organizacijah na Postojnskem pristopili k povečanju odloka in pa k ugotavljanju, kakšne ukrepe bi podvzeli, da podražitev nekaterih osnovnih življenjskih dobrin ne bi negativno vplivala na življenjsko raven tukajšnjega prebivalstva. Po pregledu stanja so bila na skupnem posvetovanju zastopnikov političnih forumov in gospodarskih organizacij izražena mnenja, da se ne postavlja v večji meri vprašanje pokrivanja razlik predpisane višine OD, kajti na vsem področju ob polletju ni bilo poslovnih izgub. Bolj aktualno in pereče je vprašanje, kako rešiti in na kakšen način izvesti dejansko usklajevanje OD naših proizvajalcev s porastom cen, kot tudi to, kako uskladiti in povezati celoten proces dviganja standarda z delitvenim sistemom znotraj vsake gospodarske organizacije. Oblikovalo se je zato mnenje, da bi bilo nujno potrebno v gospodarske organizacije uvajati korektivne faktorje za prilagajanje na nivo življenjskih stroškov. Korektive bi morale vsebovati pravilniki o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov. Na ta način bi bili na poti odpravljanja nasprotij, ki se pojavljajo med doseženo stopnjo produktivnosti in povečanimi življenjskimi stroški.

Po prvih ocenitvah je razvidno, da gospodarske organizacije ne bodo ostale samo v višini določenega povečanja osebnih dohodkov. V občinskem merilu naj bi to povečanje znašalo ca. 3000 dinarjev na zaposlenega.

In kakšno so prve odločitve organov delavskega samoupravljanja, ki jih bodo nedvomno še korigirali, ko bodo izdelane temeljitije analize in obračuni:

V LIV je komisija za delitev dohodka bila zadovoljena, naj takoj izdela analizo dejanskega povečanja življenjskih stroškov, nakar bodo pristopili k kvalitetnejši obravnavi in usklajevanju osebnih dohodkov, zlasti pri kategorijah z nižjimi OD. Povečanje osebnih dohodkov pa bodo opravili predvsem z večjo produktivnostjo, z nekaterimi notranjimi rezervami in z izdelovanjem novih artiklov. Došči želijo okrajno povprečje osebnih dohodkov. Njihovo polletno povprečje znaša 38.000 dinarjev.

V veletrgovskem podjetju NANOS so postavili dve kategoriji prejemnikov osebnih dohodkov. Do 40.000 dinarjev in nad 40.000 dinarjev. Po dopustih pa bodo pristopili k izvedbi temeljite revizije pravilnika o delitvi dohodka in se posvetili analizi življenjskih stroškov. Polletno povprečje je 50.300 dinarjev.

V »JAVORJU« so ugotovili, da predpisana višina povečanja osebnih dohodkov nikakor ne ustreza dejanskemu povišanju cen. Ker pa je prav v tem podjetju največje število delavcev z osebnim dohodkom izpod 25.000 dinarjev, bo nujna diferenciacija dejansko predvidenih stroškov in pa resna revizija sedanjega pravilnika v delitvi. Kot primarno pa se zastavlja vprašanje izboljšanja organizacije v proizvodnji. Po višini osebnih dohodkov in po povečanju istih, so zaposlene porazdelili v štiri grupe. Povprečje 32.700 dinarjev.

V Kmetijski zadruzi so se osebni dohodki znatno izboljšali zaradi nekaterih že vpeljanih ekonomskih cen. Trenutni ukrepi pa so zanje zaskrbljujoči, saj so jim prinesli precejšnje povečanje v cenah krmil. Povprečje v prvem polletju znaša 41.700 din.

Prav tako so nastale težave v perutninarski farmi »KRAS« zaradi podražitve krmil. Dviganje osebnih dohodkov in s tem dviganje življenjske ravni vseh zaposlenih raste z vedno večjo proizvodnjo. Povprečje pa je znašalo 34.100 dinarjev na zaposlenega.

V »GRADNJA« so se odločili za temeljito proučitev življenjskih stroškov in uskladitve z osebnimi dohodki. Skrbni pa jih pomanjkanje kvalificiranih delavcev; večina delavcev je iz drugih republik, in to starejših in brez kvalifikacije, kar vpliva na produktivnost. Toda dejstvo, da je drugo polletje vedno uspešnejše od prvega, ne bo rešilo problema povečanja osebnega dohodka. Povprečje v prvem polletju znaša 27.000 dinarjev.

V Komunalnem podjetju je komisija pristopila k povečanju dejanskih stroškov povečanja cen. Razlika bodo iskali predvsem v boljši organizaciji dela in večji storilnosti, v iskanju notranjih rezerv, ki so v izboljšavi delitvenega sistema, predvsem pa bodo težili za tem, da se cene njihovih storitev ne bodo povečale. Polletno povprečje je 40.700 din.

Težave bodo nastale v gostinstvu in v obrtnih dejavnostih. Predpisano povečanje bodo sicer izvedli, vprašanje pa bo nastalo, kje dobiti sredstva za dejansko povečanje življenjskih stroškov. Tu bo nujno potrebno pomisliti na družbene dajatve in zadnja beseda bo ostala na občinski skupščini.

Po prvih ugotovitvah sledi, da bo večina gospodarskih organizacij povečanje osebnih dohodkov opravičila s povečanjem in izboljšanjem produktivnosti, da pa bodo nekatere le morale seči tudi po skladih, pa tudi od določenih sprememb v družbenih obveznostih lahko nekaj pričakujejo. B. A.

• SENTJUR PRI CELJU

Družbeno ekonomska vzgoja proizvajalcev

Akcijski program delavske univerze v Sentjurju pri Celju za prihodnjo izobraževalno sezono zajema strokovno, družbeno ekonomsko, ideološko politično in splošno izobraževanje.

Poseben poudarek bodo dali letos družbeno ekonomski vzgoji proizvajalcev v tukajšnjih gospodarskih organizacijah. Pripravljajo več seminarjev in tečajev za novoizvoljene predsednike delavskih svetov in upravnih odborov ter seminarje za člane delavskih svetov. S predstavniki Alposa, Bohorja, Kmetijskega kombinata, Mode, Trgovskega podjetja Resevna in nekaterih drugih podjetij so se dogovorili, da bodo začeli sistematično izobraževati delavce omenjenih kolektivov. Delavska univerza bo skupaj s posebej za to imenovano komisijo sestavila podroben program dela, ki bo zajemal predvsem tematiko s področja zaštite pri delu, formiranja in delitve dohodka in čistega dohodka, delovnih razmerij ipd.

V okviru ideološko političnega izobraževanja bodo tako kot vsako leto tudi letos organizirali večerno politično šolo, mladinsko politično šolo in seminarje za novospregate člane Zveze komunistov.

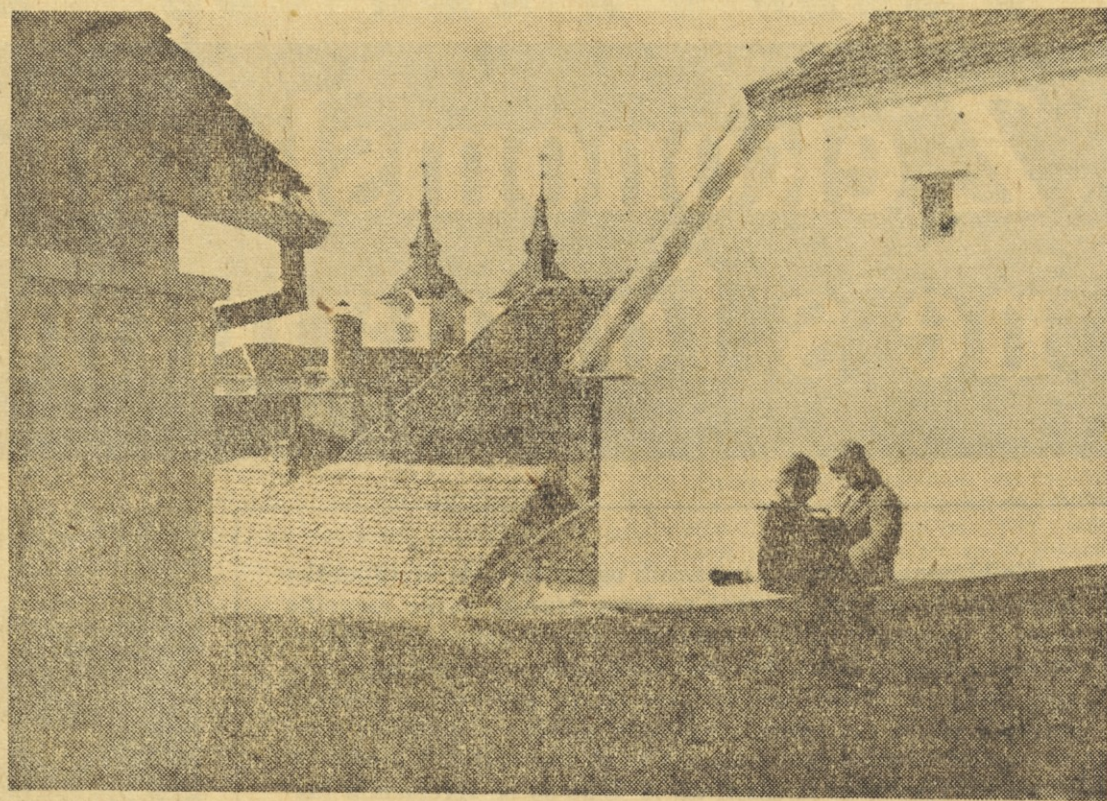
V okviru strokovnega izobraževanja bo delavska univerza v Sentjurju organizirala večerno osnovno šolo s pripravilnimi tečaji za opravljanje izpitov na osnovni šoli za 5. in 6. razred ter 7. in 8. razred, dalje književski tečaj prve in druge stopnje ter jezikovne tečaje za slovenski, nemški in angleški jezik. Razen tega bo delavska univerza pripravila vrsto pripravilnih tečajev za opravljanje sprejemnih izpitov na srednjih šolah, po potrebi pa tudi druge seminarje in tečaje.

lv

• ZAGORJE OB SAVI:

Problemi v šolstvu

Kljub precejšnjemu napredku se na področju šolstva v zagorski občini še vedno poraja vrsta težav. V osnovnem šolstvu je mreža šol sicer začasno izpolnjena, vendar bo treba v prihodnje doseči hitrejšo preseljevanje otrok in istočasno poskrbeti za brezplačen prevoz in topel obrok. Posebna naloga pa je čimprejšnja dograditev novega šolskega poslopja v središču Zagorja ob Savi. Vse tri vzgojno varstvene ustanove delujejo v neprimernih prostorih; gradnja nove v bližini stolpnice pa se je zakasnila. Obstojče vzgojno varstvene ustanove obiskuje 213 malčkov, analize pa kažejo, da bi jih obiskovalo najmanj še enkrat toliko, če bi jih lahko sprejeli. Zagorska Glasbena šola ima 71 učencev, zaradi razpadajoče stavbe in izrabljenih instrumentov pa poteka delo pod izredno težkimi delovnimi pogoji. V Zagorju ob Savi delujeta tudi dve strokovni šoli, in sicer Gospodinska šola in Strokovno izobraževalni center, ki sta medobčinskega značaja. Za Gospodinsko šolo, ki naj bi se preimenovala v Šolo za poklicne gostinske stroke, je največji problem ureditev pogojev v zvezi z verifikacijo. Kljub vsemu pa je bil v zadnjem času storjen napredek, kar zadeva kvaliteto pouka in učnih uspehov,

Mlada prijateljica iz starega mesta

Foto: M. Sparovec

kljub temu pa je zaradi tega, ker nekatere šole ne morejo nuditi učencem drugo kot pouk, še vedno precejšen odstotek učencev, ki ne končajo uspešno osnovno šolanje, kljub temu, da se je zvišalo število učencev, ki so uspešno končali osnovno šolo, od 64 na 72%.

V novem šolskem letu bo v Zagorju ob Savi primanjkovalo 19 učiteljev, 18 predmetnih učiteljev in 3 profesorji. Najbolj problematično je vprašanje pomanjkanja kadra za predmetni pouk, predvsem za matematiko-fiziko, angleščino, kemijo - biologijo in tehnični pouk. Na pomanjkanje kadra oz. fluktuacijo vpliva zvržen nizki osebnih dohodkov tudi pereče stanovanjsko vprašanje prosvetnih delavcev.

Svet za šolstvo pri občinski skupščini Zagorje ob Savi čaka torej v prihodnjem obdobju prenekatere zahtevne naloge.

Dograditi bo treba novo šolo v središču mesta; zagotoviti pripravljenost strokovnih šol za verifikacijo; poskrbeti za manjkajoči kader in istočasno zagotoviti dopolnilno šolanje že zaposlenega kadra; storiti vse, da bo naraščala kvaliteta pouka in posvetiti vso pozornost vprašanjem v zvezi z osebnimi dohodki in materialnimi izdatki za šolstvo. Poskrbeti pa bo treba še za stanovanja za prosvetne delavce.

—k—

• TRBOVLJE:

Gradnja nove termoelektrarne je izredno ugodna

Ob trboveljskem občinskem prazniku so svečano začeli z deli pri gradnji nove Termoelektrarne Trbovlje II.

»Kapo z glave Miha, če greš mimo mene!«

»Kaj si ob pamet, Janez?«

»Miha, da ti bo jasno: jaz imam najdogovornejše in najbolj nenačelotljivo delo v ekonomski enoti. Glej, julija sem imel planiran dopust, ker imam šoloobvezne otroke. V tem času je bil na morju drugi obratovodja, vsi mojstri in glavna obratna pisarka. Prvi obratovodja je bil za nameček v sezoni dopustov dvakrat v inozemstvu in enkrat na morju. Kadar je prišel vmes v tovarno, je pa vedno zahteval, da odložim dopust do septembra, ker smo baje pod planom...«

EMA

Termoelektrarna Trbovlje I leži v središču zasavskega premovalnega bazena, ki se razteza od Zagorja ob Savi preko Trbovelj in Hrastnika do Laškega. Sedanja instalirana moč Termoelektrarne Trbovlje znaša 56,5 ME, kar predstavlja maksimalno kapaciteto objekta. Zaradi nizkih parametrov, za katere so grajeni kotli in turbogeneratorji, je izkoristek goriva majhen, specifična poraba kalorij za 1 kW pa visoka.

V novi Termoelektrarni Trbovlje II bo močogoče uporabljati odpadni premog, ki je vsa leta pri sedanjem načinu izkoriščanja ostajal v jami. Raziskave premovalnega ležišča in študije o možnostih izkoriščanja zaloga premoga pa kažejo, da bo močogoče z minimalnimi dodatnimi vlaganji (okrog 660 milijonov din) usposobiti naprave tako, da bo močogoče že od leta 1965, naprej dobavljati za potrebe stare in nove Termoelektrarne Trbovlje okrog 910.000 ton premoga na leto, in sicer s povprečno kalorično vrednostjo 2700 kalorij. Transportni stroški premoga bodo minimalni, ugodno pa je tudi, ker bo novi objekt grajen v središču potrošnikov električne energije in ne bo potrebna izgradnja novih daljnovodov. Zraven tega pa bo močogoče izkoristiti obstoječe transportne naprave, deponije in pomožne objekte pri stari Termoelektrarni.

Nova Termoelektrarna Trbovlje II bo imela moč 125 MW, investicija zanjo pa bo veljala 10 milijard 894 milijonov din. Proizvodnja na pragu elektrarne bo pri 6000 urah obratovanja znašala 693.750.000 GWh/1; stroški za instalirano kWh bodo tako znašali 89.600 din, kar je sorazmerno malo. Cena proizvedene kWh na pragu elektrarne bo znašala 3,72 din/kWh, na generatorju pa 3,44 din/kWh.

Investicija v zvezi z gradnjo nove Termoelektrarne Trbovlje II je torej izredno ugodna, kar pomeni, da je tudi rok izgradnje. Nov objekt mora namreč v poskusno obratovanje že 31. decembra 1966 leta, v redno obratovanje pa 1. julija 1967.

—k—

IZ ČASOPISOV DELOVNIH KOLEKTIVOV • IZ ČASOPISOV DELOVNIH KOLEKTIVOV • IZ ČASOPISOV DELOVNIH KOLEKTIVOV • IZ ČASOPISOV DELOVNIH

Objektivno nagrajevanje

Delo na novem načinu nagrajevanja strokovnega kadra

Na svojem I. zasedanju je novi delavski svet podjetja potrdil »Pravilnik o nagrajevanju strokovnega kadra in organizatorjev proizvodnje po delu« kot sestavni del pravilnika o delitvi osebnih dohodkov. Ta pravilnik je v bistvu le pripravljen in izpopolnjen že lansko leto sprejeti in veljavni pravilnik. Vsebuje predvsem bolj natančna določila o delovnih mestih v centrali in poslovnih enotah, na katerih se kadri nagrajujejo po tem pravilniku, in kriterije, po katerih se ugotavlja njihovo delo in uspeh, obenem pa podpiše, da delavski svet poslovne enote razširijo ta sistem še na druge kadre s tem, da v duhu njegovih načel sprejemajo pra-

vilnike svojih enot.

Novi pravilnik predpisuje nagrajevanje po tem sistemu le za tiste kadre in le po takih kriterijih, kjer je delo in uspeh močogoče ugotavljati tako, da se v čim večji meri izloči subjektivno ocenjevanje in iz tega izvirajoče napake. Ker bi bil pravilnik preveč obsežen in ker je ena bistvenih točk sistema v tem, da mora biti prilagodljiv stanju in omogočiti organom upravljanja, da stimulativno vplivajo tam, kjer je to najbolj potrebno, predpisuje pravilnik dva akta, ki sta sestavni del pravilnika. To sta:

a) tabela koeficientov, ki vsebuje število točk ki jih dobi posameznik za uspeh po določenem kriteriju, in

b) navodilo o načinu ocenjevanja po posameznih kriterijih. Tabela predpisuje delavski svet podjetja, navodilo pa upravni odbor podjetja za tako delo, kot to smatra primerno. Predloge za oba akta pripravljajo strokovne službe podjetja in bodo predloženi delavskemu svetu in upravnemu odboru na prvih zasedanjih. Kdor lista po

novih osnutih, se lahko prepriča, da je v veliki meri uspešno objektivizirati ocene po posameznih kriterijih. Eden kriterijev za ocenjevanje sektorjev gradbene operative je »organizacijska dovršenost proizvodnega procesa«. Na prvi pogled se zdi, da bo ocena po tem kriteriju odvisna od subjektivnega mnenja ocenjevalca. Iz predloga navodil pa vidimo, da temu ni tako. Navodilo pravi:

Ocene po tem kriteriju so:

- prav dobra (4),
- dobra (3),
- primerna (2), (nevtralna ocena),
- slaba (1).

a) Oceno: **prav dobro** prejme objekt, za katerega je izdelan kompletni elaborat priprave dela in se izdelujejo mesečni operativni plani ter dela odvijajo po organizaciji in s sredstvi ter pomožnimi konstrukcijami, predvidenimi v tem elaboratu. Betonarna mora biti s težinskim doziranjem, receptura betona kontrolirana, pomožne konstrukcije računsko kontrolirane, red na gradbišču vzoren; ureditev delovišča mora ustrezati or-

ganizacijski shemi. Za opaže se uporabljajo sodobna sredstva in sistemi.

b) Oceno **»dobro«** prejme objekt, na katerem so od priprave dela izdelani vsaj organizacijska shema in operativni plan, dela so organizirana v smislu tega elaborata, pomožne konstrukcije so izračunane in projektirane, beton se izvaja po določenem recepturi, kjer je agregat sestavljen iz več frakcij s težinskimi doziranjem. Uporabljajo se sodobni opazi in sistemi dela.

c) Oceno **»primerno«** prejme objekt, na katerem je delo organizirano po izdelani organizacijski shemi, uporabljena so sodobna sredstva za opažanje, betonarna je klasična, a receptura kontrolirana, pomožne konstrukcije vsaj deloma računane. Urejenost gradbišča je očitna.

d) Oceno **»slabo«** prejme objekt, na katerem se delo odvija brez predhodnje organizacijske sheme, stihistično in neurejeno, brez uporabe sodobnih sistemov, pomožnih konstrukcij ali delovnih metod.

Ocena sektorja z več objekti

je rezultat izračunanega povprečja vseh objektov.

Iz tega je razvidno, da dejansko ne gre več za subjektivno ocenjevanje, ampak le za ugotavljanje stanja. Prizadeti si tako rekoč svojo oceno izračuna sam, iz tabele pa bo videl, koliko je dobil dodatnih točk in si s temi lahko izračuna premijo, ki mu za določeno razdobje pripada. Tako so obdelani vsi krite-

Upravni odbor je ukinil nadurno delo v strokovnih službah

Na zadnji seji novoizvoljenega upravnega odbora so govorili med drugim tudi o poslovnih uspehih podjetja. Vsi pokazatelji kažejo razmeroma ugodno stanje — podrobno poročilo bomo lahko objavili, ko bo narejena polletna bilanca poslovanja. Izjema, ki pa precej bode v oči, so hitro naraščajoče

nadure, zlasti v ekonomskih enotah vzdrževanja in v strokovnih službah.

Ker nikakor ni v skladu na eni strani skrajšan delovni čas, na drugi strani pa povečano nadurno delo, je upravni odbor sklenil, da se nadurno delo v strokovnih službah ukine, v ekonomskih enotah vzdrževanja in pomožnih dejavnostih pa se skrajša na najmanjšo možno mero.

Po mnenju članov upravnega odbora smo šli v skrajšani delovni čas z namenom, narediti vsak teden odgovarjajoči del mesečnih obveznosti v petih, namesto v šestih dneh ter si tako povečati razpoložljivi čas za oddih in razvedrilo. Kakor so morali v proizvodnih enotah izboljšati delovne postopke in organizacijo dela, tako morajo tudi v strokovnih službah z boljšo organizacijo dela, z delitvijo dela in s smotnejšo razporeditvijo kadra povečati učinkovitost svojega dela.

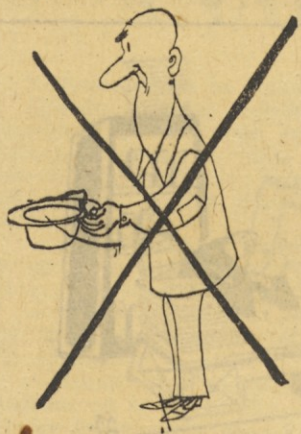
PREOBRAT

Se nedavno so se športni delavci ogorčeno pritoževali, da zanje ni kruha na tem svetu. In res ga je bilo bolj malo!

No, časi se spreminjajo, pa tudi športnikom se je obrnilo na bolje. Prav zaradi, da ne bo nespornost: ni bila skupnost tista, ki je kar na lepem prišla do spoznanja, kakšna krivica se je doslej godila našim športnim delavcem. Sploh ne! Sami športniki so napravili konec svoji beračiji in se odločili za življenje, ki jim gre.

V ilustracijo povsem sveži podatki iz Tržiča:

Devetega avgusta so v mestecu pod Ljubeljem končali s prireditvami v počastitev občinskega prazni-

ka. Tudi tržički športniki so k prazniku prispevali svoj delež. Organizirali so tekme v streljanju, kegljanju, nogometu in rokometni turnir. Na slednjem turnirju so bili zaposleni tudi trije rokometni sodniki, ki so za svoje sodelovanje zaračunali prireditelju vsak po 12.460 dinarjev. Za delo

od petih popoldne pa do desetih zvečer 10 tisočakov, za prevoz iz Ljubljane 660 din in dnevno 1800 din.

Zares, športnim delavcem se obrača na bolje. Vsaj sodnikom. Z otroškimi računalom bi prvošolček namreč kaj hitro izračunal, da bi na primer vsako izmed naših treh sodnikov zaslužil z dvournim delom na dan — 100 jurjev na mesec! To pa je dvakrat toliko, kolikor znašajo danes povprečni mesečni do-

hodki v kemični industriji, črni metalurgiji ali v pre-mogovnikih, oziroma trikrat toliko, kolikor zaslu-žijo v povprečju danes ljudje v lesni ali tekstilni industriji.

Vendar!

Pri vsem tem samo upam, da ne bodo pozabili na svoje pravice tudi ostali športni delavci in da si bodo odslej dalje razali toliko kruha, kot ga zaslužijo.

Vsaj toliko, kot rokometni sodniki na zadnjem turnirju v Tržiču.

SILO

FRANC VITANC, PREDSEDNIK SINDIKALNEGA ŠPORTNEGA DRUŠTVA
V INGRADU, ODGOVARJA NA VPRAŠANJA DE

KJER JE VOLJA

V Celju smo obiskali »Sindikalno športno društvo Ingrad« in zvedeli marsikaj zanimivega.

Zanimivega (pa tudi poučnega!) za vse tiste delovne organizacije, ki že leta in leta ne morejo povedati o skrbi za oddih in rekreacijo svojih članov ničesar pohvalnega, ki se venomer samo izgovarjajo, izgovarjajo in izgovarjajo.

Pa ne, da bi kdo mislil, da je gradbincem v Ingradu posejano z rožicami. Sploh ne! Delajo pod težkimi pogoji, raztreseni so daleč naokoli. Toda, kjer je volja, tam je pot!

Sicer pa pogledjmo, kaj nam je o športu in športnikih v Ingradu povedal Franc Vitanc, predsednik Sindikalnega športnega društva:

Franc Vitanc

Ze dlje časa so pri vas v običaju športni dnevi. Ste z njimi zadovoljni?

— Športni dan imamo v našem kolektivu vsak mesec. Ob tej priložnosti tekmujejo med seboj posamezne delovne enote. Na ta način pridemo tudi do reprezentance, ki nas potlej zastopa na manjših dvobojih in na igrah gradbincev.

Pa udeležba na športnih dnevih?

— Športni dnevi so pri nas priljubljeni, saj privabijo tudi po 300 športnikov hkrati.

Potlej kaže, da prihajate na vsakoletne igre gradbincev dobro pripravljeni...?

— Prej bi lahko dejal ja, kot ne. Rekreativna in tekmovalna športna dejavnost sta pri nas namreč res spontani. O kampanjskih akcijah na tem področju bi pri nas bolj težko govorili.

S tem se lahko pohvalijo redko kje...

— Spodbudno je to, da je vsa dejavnost v rokah čistih amaterjev. Profesionalca na tem področju še nimamo, pa gre kljub temu zelo v redu.

Kako imate organizirano svoje društvo?

— Torej, društvo deluje v okviru sindikata. Ima upravni odbor, ki vključuje poleg običajnih potrebnih ljudi še vse člane posameznih sekcij. Močnejše sekcije pa imajo še svoje posebne odbore. V zadnjem času je pokazala svoje navdušenje za šport tudi mladina.

Verjetno imate težave s skupnimi treningi...

— Drži. Naši kvalitetni športniki so tako raztreseni po delovnih krajih, da na kake skupne treninge sploh ne moremo pomisliti. Vendar zaradi tega ne delamo nikakršnih premestitev. Sodimo namreč, da je prvo delo, potem pa šport in rekreacija! Marsikje sicer prirejajo v takih primerih večdnevne skupne treninge, na kar pa pri nas sploh ne pomislimo.

Imate tudi vi težave s sredstvi?

— V podjetju je toliko razumevanja za rekreacijo naših ljudi, da nujno potrebna sredstva za oddih in razvedrilo res niso vprašanje. Vendar imamo prav sedaj težave z raznimi športnimi klubi v Celju, ki se poslužujejo našega kegljišča in nam dolgujejo 1.200.000 dinarjev. Ne vem kako bo, saj moramo skrbeti za vzdrževanje objekta in poleg plačevati še pet postavljajic.

V Celju so sindikalna športna društva precej na slabem glede objektov...

— Na splošno so res na slabem, mi pa se ne smemo pritoževati. Imamo svoja igrišča za odbojko, košarko, mali nogomet in lepo pokrito kegljišče, medtem, ko so v teku dela še za druge potrebne športne objekte.

Opazil sem, da vlada v vaši delovni organizaciji razmeroma izredno velik interes za športno rekreacijo.

— Bo držalo. Probleme imamo le z novimi kadri, ki se za šport sploh ne zanimajo. V tem pogledu so tudi povsem nespo-

sobni. To je značilno za ljudi, ki prihajajo iz srednjih šol, pa tudi za inženirje. Res, vse prej kot razveseljivo...

Konec meseca bodo v Ljubljani igre gradbincev. V katerih disciplinah boste nastopili?

— Moške reprezentance se bodo pomerile v kegljanju, streljanju, namiznem tenisu, bali-

nanju, odbojki in šahu, ženske pa le v kegljanju, streljanju in namiznem tenisu. Nekakšno generalno smo imeli preteklo soboto in nedeljo s športniki »Pionirja«.

Računate na dobro uvrstitev?

— Nered prognoziram. Zeleni bi pa, da bi bili med prvimi petimi moštv.

A. ULAGA

OBJEKTI IN INVESTICIJE

Vsa dosedanja prizadevanja na področju izgradnje objektov za telesno kulturo so bila v veliki meri usmerjena predvsem na usposobitev večjih reprezentativnih objektov, ki so po svoji funkciji namenjeni zlasti kvalitetnemu športu in to predvsem tekmovalnemu. Ne glede na to, da se je v zadnjih letih zelo povečalo tudi število manjših igrišč, deloma improviziranih, saj so bila v velikem številu zgrajena s prostovoljnimi delom, takih objektov še vedno zelo primanjkuje. Primanjkuje tudi manjših objektov ob stanovanjskih skupnostih, kjer bi bilo možno udeleževanje ljudi različnih starosti.

Vprašanje izgradnje in vzdrževanja objektov je tesno povezano z višino vloženih sredstev v telesno kulturo. Podatki kažejo, da se dvigajo absolutne številke vlaganj v celotno telesno kulturo ter posebej sredstva in investicije v telesnokulturne objekte. Ugotovimo lahko tudi re-

lativno izboljšanje razmerja med sredstvi za investicije in za funkcionalne izdatke v korist investicij.

Eno od osnovnih načel gradnje telesnokulturnih objektov v obdobju 1964—1970 bi moralo biti racionalno izkoriščanje investicijskih sredstev, ki bi jih morali v celoti ustrezno uporabiti tako, da bi se objekti v do- ločenem kraju ali področju dopolnjevali. Pri planiranju objektov bi bilo potrebno upoštevati tudi prioriteten red športnih panog.

Da bi čim uspešneje posegli v reševanje vprašanja telesnokulturnih objektov v prihodnjih sedmih letih, moramo upoštevati še naslednje:

• V urbanističnih programih mest in naselij mora biti zagotovljeno mesto športnim objektom, pri čemer ne gre upoštevati samo sedanjih, ampak tudi bodoče potrebe ter računati z dejstvom, da se bo delovni člo-

vek ob skrajšanem delovnem času lahko v večji meri posvečal rekreaciji in športu;

• večjo pozornost je treba posvetiti gradnji kompleksnih objektov, ki bodo služili tako šolam, kakor tudi osnovnim organizacijam ter svobodni aktivnosti, turizmu in ostalim dejavnostim. Planiranja in gradnje v tej smeri bodo omogočila racionalnejše izkoriščanje investicijskih sredstev;

• za pocenitev gradnje telesnokulturnih objektov je potrebno pristopiti k temeljitemu študiju potreb in izdelavi ter ugotovitvi norm in tipskih projektov. Predvsem za razne tipe manjših objektov, ki služijo šolam, stanovanjskim skupnostim in delovnim organizacijam;

• v čim krajšem času bo treba v vseh komunah uveljaviti načelo, da preidejo telesnokulturni objekti v upravljanje komun, ki skrbijo prek posebnih zavodov ali služb za njihovo

• STORE:

Ribištvo — rekreacijska dejavnost

Ena izmed rekreacijskih dejavnosti štorskih železarjev je tudi ribištvo. Več kot štirideset članov kolektiva je vključenih v ribiško družino »Voglašina«.

V pretekli sezoni so člani družine prenesli v revir Voglašine več kot 3000 komadov mladice ščuk, krapov, linjev ipd. V Vrhnem pri Sentjurju so imeli družinsko prvenstvo združeno s članskim sestankom. Članska in mladinska ekipa sta se udeležili tekmovanja v Velenju. Enega mladince je družina poslala na desetdnevno taborjenje ob Krki na Otočcu, kjer je Ribiška zveza priredila seminar za mladince. Na Voglašini so priredili tudi okrajno tekmovanje v lovu rib s plovcem, na starem igrišču v Storah pa okrajno prvenstvo v suhih disciplinah. Družino sta na obeh tekmovanjih zastopali članska in mladinska ekipa. Mladinci so zasedli drugo, člani pa tretje mesto.

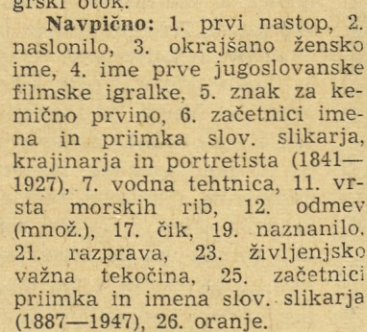
S finančno dotacijo ZRD Celje je članom ribiške družine »Voglašina« uspelo, da so preselili plan vlaganja. V revirje so vložili skupno 1230 komadov krapov dolžine 15—25 cm in 2000 komadov krapov dolžine 3—10 centimetrov ter 10.000 komadov postvrjega zaroda.

lv

vo vzdrževanje ter bolj učinkovito izkoriščanje.

Ne glede na to, da smo doslej gradili v glavnem objekte za tekmovalni šport, pa moramo ugotoviti, da še vedno primanjkuje objektov, na katerih bi bili sposobni pripraviti večja mednarodna tekmovanja. Praksa kaže, da moramo vselej za tako prireditev, ki jo moramo organizirati, na novo zgraditi ali vsaj bistveno adaptirati ustrezne objekte. Že začete gradnje na nekaterih reprezentativnih objektih takšne vrste bo treba nadaljevati in objekte v celoti usposobiti za največja tekmovanja.

Delno bo rešen ta problem z izgradnjo velike športne dvorane v Ljubljani, pokritega umetnega drsališča na Jesenicah, umetnih drsališč v Celju in Mariboru, veslaških naprav na Bledu ter nadaljnjo izgradnjo športnih parkov in nekaterih krajih.

Vodoravno: 1. bivališče, se-
dež, 8. nagrobni napis (množ.),
9. plavajoča priprava, plovka.,
10. časovna enota, 11. del voza.

PREJSNJE KRIZANKE
Voderavne: 1. jonatan, 7. egida, i, 8. Man, 9. ton, 11. Ebon, 13. mi, 14. na, 15. udav, 17. obare, 18. Kanin, 20. Enej, 21. ss, 23. pd, 24. Asti, 26. Lim, 28. TOS, 29. Agata, 31. retorik

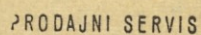
MARIBOR — PARTIZANSKA 39

priporoča svoje večkrat odlikovane izdelke: žgane
pijače, osvežujoče pijače, pivo, kis

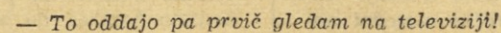
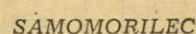
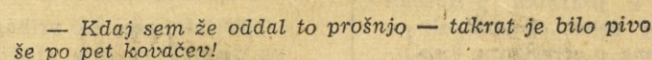
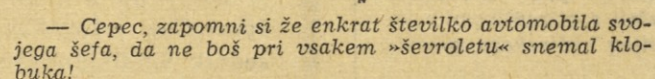
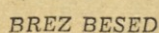
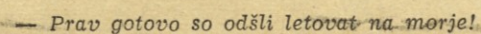
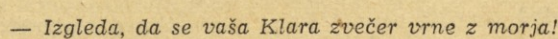
- POSEBNO PRIPOROČA SVOJE IZDELKE, NAGRA-
- JENE NA IX. MEDNARODNEM VINSKEM SEJMU
- V LJUBLJANI — Z ZLATO MEDALJO:

— vinjak, brandy domači, Cassis liker, chocolate
— cocktail, jajčni liker in ribez desert

ZA VROČE DNI DOMA ALI NA DOPUSTU SAMO

LJUBLJANA - MARIBOR

20. avgusta

20. avgusta

8.00–7.00 Dobro jutro! 7.15
Zvočni kaledoskop 8.05 Co
Ške narečni razpredbi ruskega
narodnega ansambla – 8.25
Majhni zabavni ansambl –
9.00 Počitniško popotovanje od
strani do strani – 9.15 »Veselo
počitnice« – 9.30 Balkanske pi-
lireske ... 10.15 Z Repre-
zentacije na svetu – 1.01. Tje-
stisti ne spijo zaradi tujih ge-
st – 1.15 Pozor, nimas predno-
sti! – 12.05 Zabavna glasba –
12.15 Kmetijski nasveti – 12.25
Z jugoslovanskimi pevci po-
pevk – 13.15 Obvestila iz za-
bavnih vama – 13.25 Repor-
taži vama – 14.05 Koruške ra-
dodne v prireditvi Pavla Ker-
njaka poje Mariborski »komor-
ni zbor – 14.20 Listi iz albuma
z zabavnimi melodijami – 14.35
Naši poslušalci čestitajo in po-
združujejo – 15.15 Zabavna
glasba – 15.40 Od spiritalne do
modernih plesov in kola v
inštrumentni glasbi – 16.00
Vsak dan za vas – 17.05 Po-
letni sprehodi po glasbenih
galerijah mojstrov 19. stoletja
– 18.00 Porocila – aktualnosti
doma in na svetu – 18.15
Doma in na svetu – 19.00 Obvestila
– 19.05 Glasbene razglednice
– 19.20 Radijski dnevnik –
20.00 Četrtko večer domačih
pesmi in napevov – 21.00 Ve-
čer umetniške besede – 21.40
Uroš Krek: Inventiones ferale
za violino in glasbo – 22.00
Glasba – plošč – 23.05 Ura sta-
re glasbe – 24. Zadnja poročila
in zaključke oddaje.

21. avgusta

5.00—7.00 Dobro jutro! — 7.15
Od uverture do finala — 8.05
Českoslovaška zabavna glasba
8.35 »Iz težkih dni« — 9.00 Pionir-
ski tednik — 9.30 Slovenski
pevci popevk — 10.15 Orkester
»Goldman band« igra korčar-
ce Johna Phillipa Souse —
10.35 Naš podlistek — 10.55
Glasbena medigra — 11. Tur-
stični napotki za tuje goste —
11.15 Pozor, nimaš prednosti!
12.05 Zabavna glasba — 12.15
Kmetijski nasveti — 12.25 Opol-
danski domači pele-mele —
13.15 Obvestila in zabavna gla-
sba — 13.30 Priporočajo vam —
14.05 Glasbeni avtomat — 15.15
Zabavna glasba — 15.45 Mla-
dinski zbori pojo — 16.00 Vsak
dan za vas — 17.05 Poletni
sprehodi s pevci zabavne gla-
sbe — 18.00 Poročila — aktual-
nosti doma in v svetu — 18.10
Promenadni koncert — 19.00
Obvestila — 10.05 Glasbena raz-
glednice — 19.30 Radijski dnev-
nik — 20.00 Trideset minut v
studiju 14 — 20.30 Poje Komorni
zbor iz Celja — 20.50 Arena za
virtuozе — 21.15 Oddaja o mor-
ju in pomorščakih — 22.50 Li-
terarni nokturno — 23.05 Me-
diturriturami minulih treh de-
setletij — 24.00 Zadnja poroči-
la in zaključke oddaje.

22. avgusta

5.00—7.00 Dobro jutro! — 7.15
Jutrana glasbena srečanja
8.05 Izbrani glasbeni nastopi
8.45 Deželni — 9.32 Iz koncertov
in simfonij — 9.00 Poti-
čitno popotovanje od strani
do strani — 9.15 Glasbena zgod-
ba o Ferdinandu — 9.31 Zabav-
na glasba iz Sovjetske zveze —
10.15 — Jugoslovanski pevec
popevk — 10.30 Pesmi in plesi
jugoslovanskih narodov — 11.00
Turistični napotki za tuje go-
stnike — 11.30 — 12.00 Niša
— 12.05 — 12.20 Zabavna glasba
— 12.15 Kmetijski nasveti —
12.25 Lahek opoldanski glasbe-
ni spored — 13.15 Obvestila in
zabavna glasba — 13.30 Pripo-
ročajo vam — 14.05 Srečanje z
domaćimi vizitirji — 14.35 Naši
posiljalci: nastopijo in podvra-
ljajo — 15.15 Zabavna glasba
— 15.42 Polje Delavski oket iz
Stražišča pri Kranju — 16.00
Vsak dan za vas — 17.05 Gre-
mo v kino — 17.35 Vedri uvod-
ni takti — 18.00 Poročila —
18.05 Aktualna turgina in v svetu
— 19.00 Dura in trije iz opere
"Don Juan" — 18.45 Novo v
znanosti — 19.00 Obvestila —
19.05 Glasbene razglednice —
19.30 Radijski dnevnik — 20.00
Peter Iljič Čajkovski: Serena-
de za C-duru za godalnik
— 20.05 Solistični večeri
naših krajev — 21.15 Plesni
zvoki — 22.10 Oddaja za naše
izseljenke — 23.05 Nočni akordi
— 24.00 Zadnja poročila in za-
ključke oddaje.

23^r avgusta

6.00–7.00 Dobro jutro! — 7.15
Narodni in domači zvoki — 8.00
Mladinska radijska igra — Svec-
tislav Ruskuc: Vozli — 8.40
Drobne skladbe velikih mo-
stroev — 9.05 Naši poslušalci
stijajo in pozdravljajo — I.
10.00 Se pomnite, tovariši...
Stanislava Osredkar: Kje si
moja domovina? — 10.30 Pesmi
borbe in dela — 10.50 Deset
minut z zabavnim orkestrom
RTV Ljubljana — 11.00 Turis-
tični napotki za tuje goste —
11.15 Vedre melodije z zabav-
nimi orkestri — 11.40 Nedel-
ska repertoza — 12.05 Naši po-
slušalci čestitajo in pozdrav-
ljajo — II. 13.15 Obvestila in
zabavna glasba — 13.30 Za našo
vas — 14.00 Koncert pri vas
doma — 14.15 Popoldanski di-
vertimento — 15.05–19.00 »Da-
nes popoldne« — 15.00 Huma-
reska tede tedna — 19.00 Obve-
stila — 19.05 Glasbene razgled-
nice — 19.30 Radijski dnevnik
— 20.00 Manuel de Falla: Pla-
menčca ljubezen (Radijska
priredba baleta) — 20.50 Sport-
na poročila — 21.00 Melodije v
Izlozbenem oknu — 22.10 Go-
dala v noči — 23.05 Nočni ko-
morni koncert z deli starejših
slovenskih skladateljev — 24.00
Zadnja poročila in zaključek
oddaje.

24. avgusta

5.00—7.00 Dobro jutro! — 7.15
Jutranja glasbena srečanja —
8.05 Domače viže v dvo in tri-
četirinskem taktu — 8.25 Tako
pojo in igrajo v Sofiji — 9.00
Za mlade radovedneže — 9.15
Petnajst minut s basistom La-
kom Korošcem, sopranistko
Zlato Ognjanovič in instru-
mentalnim ansamblom Boruta
Lesjaka — 9.30 Otožne in ve-
dre sirani iz naše popularne
orkestralne reperture —
10.05 Uprbe glasbe — 10.35 Na-
podlistek — 10.55 Glasbena
medigra — 11.00 Turistični na-
potki za tuje goste — 11.15 Poz-
or, nimaš prednosti — 12.05
Zabavna glasba — 12.15 Kme-
tjski nasveti — 12.25 Opoldan-
ski namaki pelem — 13.15
Obvestila iz zabavna glasba —
13.30 Priporočajo vam — 14.05
Glasbeni avtomat — 15.15 Za-
bavna glasba — 15.45 Igra Pi-
halni orkester JLA — 16.00
Vsak dan za vas — 16.05 Ri-
tmični spreodi — 16.30 Obisk v Ri-
m — 17.00 Poročila — 17.15
aktualnosti doma in v svetu —
18.10 Zvočni razgledi — fran-
coska zabavna glasba — 18.45
Na mednarodnih križpotjih —
19.00 Obvestila — 19.05 Glasbe-
ne razglednice — 19.30 Radi-
ski prevniki — 20.00 Revija slo-
venskih izvajalcev zabavne
glasbe — 20.40 Rezervirano za
magnetofonski posnatek kon-
certa z dubrovniškega festi-
vala — 22.10 S popevkami po
svetu

25. avgust

5.00 – 6.00 Dobro jutro! – 7.15
Lahka koncertna glasba – 8.05
Jugoslovanski pevci popevk – 8.35
Z malimi vokalnimi in instrumentalnimi ansambli – 9.00
Počitniško popovanje od strani do strani – 9.15
Saljive note – 9.20
Ljubljanski ansambel – 9.45
Bogdanović-Nikolić peje srbske pesmi – 10.15
Z domačih opernih odrov – 11.00
Turistični napotki za tuje goste – 11.15
Poizer, nimaš prednosti! – 12.05
Zabavna glasba – 12.15
Kmetijski nasveti – 12.25
Dobro jutro glasbe – 13.15
Obvestila in zabavna glasba – 13.30
Priporočajo vam – 14.05
Emil Adamić: Tri turkotske ljubavne pesmi – 14.20
Nekaj slovenskih narodnih pesmi – 14.35
Nasi poslušalci stitajajo in pozdravljajo – 15.15
Zabavna glasba – 15.30
V rek na svidenje – 16.00
Vas – 17.00
Poletni sprehodi, za orkestri zabavne glasbe – 18.00
Poročila – aktualnosti doma in v svetu – 18.10
Koncert po željah poslušalcev – 19.00
Obvestila – 19.05
Glasbene razglednice – 19.30
Radijski dnevniki – 20.00
Muzika nordijskega peroda – 20.00
Radijska igra – 21.00
Lahka glasba – 21.20
Iz galerije glasbenih portretov – 22.10
Plesna glasba – 23.05
Nočni koncert – 24.00
Zadnja poročila in zaključek oddaje.

26. avgust

5.00—7.00 Dobro jutro! — 7.15
Narodni in domači zvoki
8.05 Plesni orkester Henry Re-
nold — 8.30 Sedem Dvopakih
slovenskih piecov — 9.00 Svet-
kozi srca očala — 9.20 Zvočni
mozaki — 10.15 Solistični
instrumentalna zabavna glasba
— 10.30 Človek in zdravje —
10.40 Pianista Dubravska Tom-
šič in violončelist Ciril Šker-
janc — 11.00 Turistični napot-
ki za tuje goste — 11.15 Pozor,
nimaš prednosti! — 12.05 Za-
bavna glasba — 12.15 Kmetijski
nasveti — 12.25 Opoldanski do-
mači pele-mele — 13.15 Obve-
stila in zabavna glasba — 13.30
Priporočajo vam — 14.05 Glas-
beni avtomat — 15.15 Zabavna
glasba — 15.40 Komorni zbor
RTV Ljubljana poje skladbe
slovenskih komunistov — 16.00
Vsak dan za vas — 17.00 Po-
letni sprehodi našimi solisti-
18.00 Poročila — aktualnosti
doma in v svetu — 18.10 Iz fo-
notekne radia Koper — 18.45 S
knjižnega trga — 19.00 Obve-
stila — 19.05 Glasbene razgled-
nice — 19.30 Radijski dnevnik
— 20.00 Iz naših studiov —
21.10—23.25 Friedrich Flotow:
MARTA — Opera v 4 dejanjih
— 23.25 Literarni nokturno —
23.35 Melodije za lahko noč —
24.00 Zadnja poročila in zaklju-
ček oddaje.